188. številka. V Ljubljani, v nedeljo 20. avgusta 1922. Leto LV.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petit vrst á 1 D, od 10—15 petit vrst á 1 D 50 p, večji inserati petit vrsta 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici petit vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda" in „Narodna tiskarna" Knaflova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda" Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje Telefon štev. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane. Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: v Jugoslaviji navadne dni 75 par, nedelje 1 D v inozemstvu navadne dni 1 D, nedelje 1·25 D

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod" velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	D 120·—	celoletno	D 216·—
polletno	60·—	polletno	108·—
3 mesečno	30·—	3 mesečno	54·—
1	10·—	1	18·—

Pri morebitnem povišanju se ima dalja naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Vsem bratom in sestram!

Sijaj naših sokolskih praznikov je zatonil v naših najslajših spominih. Nimamo besed, da bi mogli z njimi izraziti dovolj iskreno vse, kar nam veleva ukaz dolžnosti in hvaležnosti. Vsi javni činitelji in zasebni naši prijatelji, vsak posameznik, vsaka posameznica, vsi bratje in sestre, ki so kakorkoli sodelovali ob pripravah in izvedbah vsega ogromnega dela v predzletnih in zletnih dneh, naj prejmo našo odkritosrčno zahvalo. Le ob sodelovanju in ob požrtvovalnosti nas vseh je bilo mogoče, da je naše skupno delo tako veličastno uspelo. Zadovoljite se vsi s tem javnim izrazom naše zahvalnosti in z lastno ponosno zavestjo, da je v vsem, v posameznostih in v celoti del vašega sotrudništva in vaše svobodne volje.

Sokolska ideja je kakor vihar pretresla vso našo zemljo. In vsi — od kralja do deteta v naročju, ki so prišli na zlet v Ljubljano — smo se čutili kot sinovi in hčere ene matere, kot bratje in sestre iste krvi, istega jezika, istega mišljenja. Pod neoskrunjenim in neoskrunljivim sokolskim praporom je bil zbran ves naš narod po svojih zastopnikih in odposlancih. Vsa srca so gorela v enem plamenu, vse duše so ihtele v eni radosti, ko so dejanja in uspehi truda in napora dokazovali, da imamo vsaj eno veliko, mogočno in veličastno skupno stvar, ki združuje vse sloje in stanove, vse stranke in struje, vse vere in oba spola v eno edino moč in veličino, katere ne zmore in ne bo zmogel nihče drugi razen sokolske misli!

Našemu klicu so se odzvali ljubi gosti iz zavezniških in prijateljskih držav, naši bratje in naše sestre iz slovanskih dežel ter so prišli poveličat prvo slavo našega Sokolstva. Najjačji je bil obisk bratov in sester iz one zemlje, ki je vsemu Slovanstvu rodila Tyrša in Fügnerja. Bratsko zavezništvo med nami in Čehoslovaki, ponovno potrjeno in poglobljeno za vse čase in za vse slučaje, je dvignilo radost vseh neštetih množic do vrhunca, ki je z njega odmeval grom prisege in zvestobe Sokolstvu in pravdi. Odblesk sokolskih zastav in našega orožja se je kakor luč upanja in vere razlil v vse one kraje, koder stotisoči v hrepenenju čakajo, da udarijo tudi med nje sokolska načela bratstva, enakosti in svobode!

Ta naš prvi pregled naših domačih in zavezniških čet je preveril vsakega o sili Sokolstva, ki veletoku enako vre po vsem svetu, koder zveni slovanska beseda. Ta sila lahko zmelje in potepta našega sovražnika, pa naj se pojavi kadarkoli in kjerkoli. Toda naš klic budi k življenju, naše poslanstvo je kultura, naše jeklo brusi meč duha, naš poklic je ustvarjajoče delo, ki izvira iz ljubezni do naroda, do očetnjave, do bednih, zaslepljenih in ponižanih, ki hiti do zmage, podžigano od veličine sokolskih kreposti lepote, dobrote in resnice, a ki se razbesni v neurje, kadar prekipi mero dopustnosti kleveta, nasilje in skrunitev časti.

Bratje, sestre, vi vsi, ki ste bili priča dozorelosti in pripravljenosti Sokolstva, znajte, da je s I. jugoslovenskim vsesokolskim zletom stvorjen šele začetek novemu, podvojenemu delu. Ne rok navzkriž, ampak z vsemi močmi telesa in duha na delo! Kar smo opazili napak in pomanjkljivosti, jih odpravimo; najprej pa poglej vsak samega sebe, je li z dovoljno popolnostjo storil vse, kar mu je bilo določeno storiti. Predvsem bodi vsak posamnik najstrožji sodnik samemu sebi! Duh, ki ga dviga v razsodnost, treznost in zrelost sokolska vzgoja, se spoštuje v lepoti telesa, kakor bodi zdravje in moč telesa prvotna dragocena pridobitev našega vzgojnega dela. Tako se popne ves narod zopet na stopnjo popolnosti naprej in navzgor, jak in zdrav, lep in krepostен, vsak dan zrelejši, da dobi v hramu človečanstva med ostalimi kulturnimi narodi prvo mesto.

S tem pozivom na delo, s to neomajno vero v našo bodočnost in — ponavljajoč svojo zahvalo — pošiljamo vsem iskrene, bratske pozdrave!

Zdravo!

V Ljubljani, 16. avgusta 1922.

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

Starosta: Dr. Vladimir Ravnihar. Tajnik: Dr. Riko Fux.

ANGLIJA DOVOLI NEMČIJI ODGODITEV PLAČIL!

— **Berlin,** 18. avgusta. (Wolff). Nemškemu veleposlaniku v Londonu je včeraj britanska vlada izročila skupno noto zaveznikov, kot odgovor zaveznikov na nemški predlog z dne 14. julija (dovolitev moratorija). **Plačilo dne 15. t. m. zapadlih dveh milijonov funtov šterlingov nameravajo zavezniki na podlagi določb 4. in 5. gospodarskih dogovorov zahtevati od Nemčije tekom 4 tednov, računši od danes.** Od tega dne dalje nameravajo zavezniki odpovedati pogodbo z dne 14. avgusta 1921. in skleniti v svrho ureditve vseh sald posebne dogovore. Ti dogovori bodo predloženi reparacijski komisiji v sporazumno odobrenje.

— **Berlin,** 18. avgusta (Izv.) »Wolffov urad« pristavlja k noti britanske vlade kratko pripombo, **da se glede inozemskih plačil ne bo od Nemčije zahtevalo do srede meseca septembra nikakih plačil v gotovini na račun teh obveznosti.**

— **Pariz,** 18. avgusta (Havas) Na današnji plenarni seji je reparacijska komisija soglasno sklenila odposlati člana komisije Brandburrija in predsednika garancijskega odbora Maucleera v Berlin, da se na mestu pri berlinski vladi informirata o stvarnem položaju. Na ta način se imajo pospešiti pogajanja z Nemčijo.

— **Pariz,** 18. avgusta (Izv.) Reparacijska komisija je sklenila odposlati v Berlin strokovnjake, člane komisije, da se doseže z Nemčijo primeren kompromis. Brandburrija je komisija pooblastila, da vodi v Berlinu pogajanja z nemško vlado. Ta pogajanja bodo trajala nekaj dni.

Dr. Viktor Murnik:

Ob sklepu vsesokolskega zleta.

Prvi jugoslovenski vsesokolski zlet je zagrnila preteklost, živo in svetlo pa ostane vtisnjen v naš spomin. Po svoji veličastnosti je presenetil nas same, ki vemo, kako se »dela« tak zlet ter poznamo od največjega kolesa do najmanjšega koleščka ogromni in komplicirani mehanizem, ki ga treba za tako veliko podjetje.

Podjetje! Prozaična ta beseda, ki se nam je vsilila v pero, nas navaja na vprašanje, ali bi tako »podjetje« mogla izvršiti kakšna pridobitna družba, izvršiti namreč tudi tedaj, če bi mogla računati na dobiček, kar je izključeno pri ogromnih stroških, ki bi jih podjetje povzročalo zasebni, pridobitni družbi: saj bi jo gotovo stalo več sto milijonov, ker bi morala plačati ne samo vse zgradbe in ves material, potreben ob pripravi zleta in ob zletu samem, temveč tudi plačati vse te tisoče telovadcev in telovadk, ves zletni odbor ali zletno »ravnateljstvo«, skratka ves večtisočglavi »personal«, ki bi seve po vrhu še kratko pred zletom stavkal v dosego višjega plačila. Pa recimo, da bi zlet zasebni družbi mogel izdatno nesti in bi se družba zatorej v nadi na velik dobiček lotila takega ogromnega podjetja. Kaj kmalu bi morala spoznati, da treba za dobro izvedbo nekaj več, nego plačanih delavcev, da treba nekaj, kar se ne da kupiti: idealne misli in velike, prave, čiste navdušenosti, ki edina more vstvarjati velike stvari; idealne misli in navdušenosti, ki te dviga nad vsakdanjost, vznaša nad materijo, ti tvoje moči deseteri, ti ne da čutiti velikanskega napora, ne da, da ti klonijo moči in se te loti utrujenost.

Na vsesokolskem zletu je idealizem slavil sijajen triumf nad materializmom na le-tega lastnem torišču: zlet je pokazal, da idealizem more praktično stvarjati stvari, ki jih materijalizem ne le noče, ampak tudi ne more. Zmožen, stvarjati velike materijalne stvari, pa se idealizem s svojim pogledom navzgor visoko, nedosežno dviga nad materijalizmom, ki gleda samo navzdol, kakor se sokol, vznašajoč se proti čistemu solncu, nedosežno dviga nad črvom, ki rije v prahu.

Zlet se je mogel izvršiti tako, kakor se je le z možmi in ženami, ki so vzgojeni za nesebično, neplačano delo in vajeni sokolskega dela, ki sicer vsakega posamnika — množeč in utrjajoč mu zdravje ter sile telesa in duha, vzbujajoč in krepeč mu voljo do dela, dajoč mu skoro neizčrpno delavno moč — vsposablja v kar največji meri za pridobivanje materijalnih dobrin v lastno korist, pa ga obenem vsposablja in sili k nesebičnemu delo za skupnost, k oziru, k ljubezni, k požrtvovalnosti za drugega, za mnogo drugih, za narod, da za človeštvo sploh. Sokolska misel, imajoč pred vsem pred očmi narod, dokler je zatiran, dokler ni v vsakem oziru z drugimi narodi enako vpoštеven in vpoštevan, sega vendar preko nacijonalne meje v svojih skrajnih konsekvencah. Šele k idealnemu, nesebičnemu delu vzgojeno človeštvo bo moglo dovršeno rešiti ona velika vprašanja, ki danes pretresajo svet, bo moglo doseči one velike in plemenite cilje, ki za njim željneje, kakor kdaj, hrepeni svet. Kadar bo vsakdo znal in hotel delati za drugega, kakor za samega sebe, takrat bodo šele praktično rešeni veliki socijalni problemi. Sokolstvo utira pot tej rešitvi, rešitvi na temelju vzajemne ljubezni in vzajemnega dela.

Pa vprašujete, od kod ta delavna moč, ta idealizem, ta nesebičnost, ta navdušenost pri vas Sokolih, ta navdušenost, ki izžareva iz vas in prehaja in neodoljivo osvaja mase gledalcev? Moč sokolske ideje je to, sokolske ideje ne na papirju in na jezikih, temveč v dejanskem izpolnjevanju. Živo ste videli pred seboj sokolsko misel na slavnostnem telovadišču. Realizirano, utelešeno ste jo

Vremenski odsek I. J. V. Z.

»Vremenski odsek — hm — kje pa je bil ta?« čujem vaše začudeno vprašanje. In tudi ugovore čujem: »Poznamo stanovanjski, prireditveni, finančni odsek in še vse druge odseke, toda z vremenskim odsekom ni imela živa duša opravka.« Le počasi, prijatelji, da ne pade na vas vsa teža prislovice o nehvaležnosti. Nečem kratiti zaslug drugim odsekom, ali kar je res, je res: največ posla je imel vremenski odsek. Vsi smo se obračali nanj, vsi prav do zadnjega. Ali nismo zmerom moledovali za lepo vreme? In ali ga nismo imeli? Komu gre zasluga?

Nekdo je bil blizu temu odgovoru, ko je povedal, da ima Bog Sokola rad. Nič mu ne ugovarjam in še pristavljam, da ima tudi Sokol rad Boga, čeprav izvestni ljudje tega ne verjamejo za nobeno ceno. Bog Otec pa, ki ima ogromnega posla z vesoljstvom, ne utegne, da bi se sklonil samo nad Ljubljano in odganjal od nje razbrzdane trope oblakov. To je vendar čisto umevno. Kaj pa bi tudi rekli tisti nestrpni ljudje, ki so po vsej sili terjali dež! Ali bi ne bili po svoji stari navadi prav prostaško opsovali samega Stvarnika nebes in zemlje? —

Zaman se je trudil zletni odbor, da bi našel kje na širnem svetu čudodelca, ki bi znal v zletnih dneh gospodariti nad elementom višav, ali vsaj strokovnjaka, ki bi si upal izreči zanesljivo sodbo o vremenu. Še tisti čemerni učenjak, ki prorokuje naše vreme, je odpovedal. Izgovarjal se je na svojo staro smolo, češ, da se trmasta praksa neče pokoriti njegovi izkazani teoriji. In dejal je: »Če prerokujem solnce, bo gotovo dež, če pa napovem dež, pa se to vendar enkrat uresniči, me ubijejo. Nak, kože pa ne tvegam!« In se je takoj za šest klafter pogreznil v svojo iskazano teorijo, da bi ga nihče več ne motil.

To je slišal starosta Oražen, ki je umrl, pa še živi, ki je odložil breme telesa, da more svobodneje gibati z duhom. Stopil je pred samega Boga in ga pobaral tako odkrito, kakor je bila od nekdaj njegova navada:

»Kaj misliš, Otec, kako bo z vremenom na vsesokolskem zletu v Ljubljani?«

»Kako bo?« je skomiznil Prastaroc. »Vidiš, to je težka reč. Sokoli me prosijo, da bi ne bilo dežja, po cerkvah pa mi ne dajo miru zaradi suše. Po ustrezi vsem, če moreš.«

»V Tvojo pravico zaupam, Otec; zgodi se Tvoja volja! Nikdar nisem dvomil Vate in tudi moji sokolski bratje in sestre so Ti v verni službi s svojim poštenim delom.«

»A, ti si bil njihov starosta, saj res, saj res.« In kakor da ga je prošinila žareča misel, se je nagnil z zlatega prestola in dobrodušno postrepal Oražna po rami. »Baš prav. Zberi prijatelj sokolske duhove v našem kraljestvu in v tvoji službi naj ostanejo nad Ljubljano. Rad ti priznam, da imam veliko dopadajenje nad Sokoli. Zakaj pošteno delo je najiskrenejša molitev. In resnično ti povem: molitev dela mi je ljubša od molitev besed.«

»Velika čast mi je, Otec.«

»Samo po zasluženju, prijatelj. Pojdi in stori po pravici! Boril se boš z vetrovi neba, ali ne boj se jih. Skritim sovragom si bil kos, ne bodo te premagali odkriti vetrovi brez moje volje.«

Poklonil se je prvi starosta jugoslovenskega Sokolstva in je šel po nebeškem kraljestvu zbirat svoj vremenski odsek. Kamorkoli je pozval, so se oglašali sokolski borci in predno je Zemlja preromala dan, so stale nad zvezdami goste trume sokolskih duš, verne ukazom svojega staroste.

Tako je prišel naraščajev dan. Vremenski odsek se je izborno odrezal.

In je prišel dan dijaštva in vojaštva, vremenski odsek je bil zopet na svojem mestu. To pot pa je moral prestati hud boj. Silni vetrovi so zganjali gore oblakov. Vse je drvelo nad Ljubljano. Ena sama lisa azurnega neba je še trdovratno visela nad zletiščem. Tam so stali Oražnovi borci. V težkem položaju, bogme, vsenaokoli sovrag. Ali česa ne zmagal sokolski duh! En sam odločen zamah in vsa južna stran se je razčistila, tem huje je pritiskalo od severa. Joj, kakšna nevihta! Množice zastav nad zletiščem so srdito plapolale v severno stran. Ali se ne spominjate več tega bajnega prizora? — Takrat so se upirale Oražnove vrste z vso silo čez Posavje. Tistih vihrajočih praporov so se dotikale. »Ne vdamo se!« je tolklo od praporov. »Ne odnehamo do zadnjega!« je šumelo izpod neba. Poslednje telovadne točke. Kralj in kraljica sta odhajala. Navdušeno so pozdravljale množice in se razhajale. Končano! Udarila je strela in se je vlilo . . . Vremenski odsek je junaško vztrajal. Storil je kolikor je mogel.

In bližali so se zletni dnevi, ožji prazniki. Preplašeni so prihajali sokolski prijatelji iz Zvezde; barometer je kolebal. Ne bo vremena! Polomija! Deficit! . . . Samo kak optimist je jecljal besede, ki jim še sam ni prav verjel: »Bo, bo, boste videli, da bo!« Učeni vremenski prerok je pritapal na površje svojih teorij in je kislo cincal z mršavo glavo: »Ni upanja!« —

Takrat se je nameril načelnik vremenskega odseka še enkrat po nebeškem kraljestvu:

»Ajte, sokolski pobratimi od Labe in Visle in Volge! Tudi vaši bratje in sestre se napravljajo v Jugoslavijo, v belo Ljubljano, da obnove prisego slovanske zvestobe. Velike priprave so se završile tam doli. Na nas vseh je, da odvrnemo edinega sovraga, ki mu človeška moč ni kos. Ajte z nami, da se te dni skupno postavimo v bran zlim oblakom in viharjem!«

Nepregledna vojska se je strnila. Z zaupanjem je zrl Oražen v bližnje dni. S hladno prevdarnostjo je razpostavil svoje legije. Nikjer se ni bilo bati vrzeli, vsaka četica mu je obetala uspeh.

In res. Zaman so tipale sovražne sape, da bi prodrle silni krog. Zaman vsak naval. Brezskrbno je sijalo solnce od zore v mrak. Kar se je bilo ukradlo zvitih oblačkov, so bili samo klaverne priče lastne onemoglosti. Bilo je vreme, da si nihče ni mogel želeti krasnejšega.

Poslednji dan je poklical Bog Otec načelnika vremenskega odseka:

»Junaki ste, da skoro nisem tega verjel. V ponos in čast ste mojemu nebeškemu kraljestvu. Vidim, da sokolske sile ne zlomi nobena moč. Ali, dragi prijatelj, odnehati morate na mojo besedo. Vse dopoldne že godrnja sv. Peter. Toliko prošenj za dež prihaja iz ljubljanske škofije, da še nikdar ni bilo takega navala. Sam sem pogledal tja doli: res, velika suša je in moja pravičnost ne sme več odlašati.«

»Čast in hvala Ti, Otec! Ne bom ugovarjal, samo presodi mojo besedo: Če so potrpeli do danes, zakaj ne bi potrpeli še do jutri! Če je že škoda, ne bo do jutri nič večja. Res je suša, ali tudi politika je . . .«

»Naj velja, toda jutri zarana moram stopiti na stran oblakov, drugače mi pobegne sv. Peter in ves njegov kabinet.«

Zadovoljen je odšel načelnik vremenskega odseka. Trdno so stale njegove straže, trdno do mraka in vso noč, do bele zore. Ob zori je bila še polna njihova sila, ali treba se je bilo pokoriti ukazu. Še enkrat se je ozrl brat Oražen tja v veseli tivolski raj in zamahnil s prijazno roko, kakor da je zagotavljal: »Z vami sem bil na zemlji, z vami ostanem nad zemljo. Zdravo!« In je poslednji izginil v mrkih oblakih jutranjega neba. Prve kaplje so padale . . .

V. M.

videli v vseh teh tisočih, ki so se gibali kakor en mož, kakor ena žena, v idealni harmoniji, v divni, skoro nadzemski krasoti, ki te je prevzemala vsega in ti silila solze v oči.

Vir sokolskega idealizma in navdušenosti, ki stvarja čuda, ste videli na telovadišču, videli ste ga v telovadbi, v sokolski telovadbi, ki te ne vzgaja samo telesno, ampak dviga tudi moralno in duševno. Te ne vzgaja samo telesno, smo rekli. Ne umevajte tega napačno, ne tako, kakor da bi bila telovadba nekak privesek ali celo nekako potrebno zlo v Sokolstvu. Glavna stvar je! Brez nje ni Sokola — pomislite, kaj in kakšen bi bil vsesokolski zlet brez telovadbe! Telovadba ima elementarno moč in vpliv na človeka. Ali kakor ogenj razvije blagodejno in koristno moč le, če prav ravnaš ž njim, tako ima telovadba svoje velike vzgojne posledke tudi za srce in duha le, če je uravnavana po naših sokolskih vzgojnih načelih.

Pa kakšna so ta načela in pravila? Jedrnato nam jih pove ustanovitelj Sokolstva dr. Miroslav Tyrš, kličoč sokolskim vaditeljskim zborom:

»Da vsestransko razvijete telo, vsestransko izčrpate vadbeno tvarino, vzgojite kakor moč tako okretnost in pogum, bodi vam tu skupno geslo, po katerem ravnajte vse delovanje. Telovadba, razumevana v *tem* duhu, razvija ne le telo k popolni izdatnosti, *ampak javlja poleg tega tudi višje učinke.* Vsestranski harmonični razvoj telesa je težnja, ki ne gleda na gmotni dobiček ali na vnanje uspehe, težnja čisto *idealna,* in vsaka idealna težnja nas *plemeniti* in povznaša in nas dela sposobne, da *se tudi v drugih smereh povznašamo nad vsakdanjost in dosezamo idealne cilje.* Vaditeljska ura bodi vsakemu, kdor se je udeleži, *obenem nravna šola, za vse življenje važna šola,* katere vplivi v pravem Sokolu *nikdar* ne morejo izginiti! Tu kakor pri vsem delu vaditeljskega zbora se uči mladi mož pri vsaki dani mu nalogi obenem velikemu pojmu *dolžnosti, ki tvori granitni temelj vsaki veliki in zdravi družbi.* Vsak dan *točno* prihajati, pa naj vročina leni človeka, vihar z dežjem za stavo divja in razsaja, pa naj veselice vabijo *drugam,* že v tem je živelj, ki *volijo našo krepi in utrja.* In k temu v natačno določenem redu nastopati, *nobeni* vaji se ne umikati, tudi to, kar je proti sli in miku, poskušati enako neodjenljivo, *prav s težkočami se boriti neutrudljivo,* na vsakem orodju vaditi *z enako svežo iskrostjo,* vsaki vaji obračati *vso pozornost* in isto neizčrpno, neumorno *krepkost, to ti je izborna šola vztrajnosti, samozatajevanja, izdatnosti in misli resnično možate, ki z vsakim dnevom naš značaj dovršuje, čisti in v jeklo kuje, ki v trdnem telesu obenem vzgaja tudi trdne značaje in s tem stoprav izpolnjuje nalogo, dano našim društvom.*«

»V tem zmislu je *enakomerna izurjenost* vaditeljskega zbora *tudi važen nravstven moment,* ona šele je dokaz stvarne težnje, resnične in globlje utemeljene, brez katere bi imela sokolska stvar le skromno vrednost in bi pogrešala najvišje svoje veljave. Vaditeljski zbor ni slučajna združba prilučnih umetnikov, v kateri bi se ta to, drugi drugo naučil, on je v sebi celota, urejena in enotna, ki *telesno in nravnstveno* spe za enim ciljem, ki se v čistosti težnje v vsem vzajemno izpodbuja in vedno stremi za najvišjimi moškimi čednostmi.«

»Tako vzgojeni zbor bo tudi na podoben način vplival na izročeno mu članstvo, ga bo *z vzgledom in besedo* v tej smeri izpodbujal in vodil, in društva, ravnana v *tem* duhu, bodo *celemu narodu* v največji prospeh. *Iz njih mu izide na tisoče mladeničev, zmožnih idealne vneme, vrli možje in trdni značaji, zvesti sebi, zvesti vsaki stvari, kateri bi se v prospeh celote posvetili,* sposobni *samozatajevanja,* ki ga zahteva vsak višji cilj. *Le tisti narod pa more živeti uspešno življenje in uspešno obstati, v katerem se vsak posameznik podreja skupnim ciljem, jim, kjer treba, prinaša žrtve, zna zatajevati samega sebe, skratka, narodno svojo dolžnost povsod vrši brez pomisleka*« ...

— — —

Želeli ste, gospod urednik, da za Vaš list, ki je zmerom največjo pozornost posvečal sokolski stvari in vedno imel svoje predale odprte v sokolske namene, napišem sklepni članek k vsesokolskemu zletu. Ustregel sem Vaši želji, pa čutim, da sem povedal le malo — tvarina se ne da izčrpati v kratkem članku. In za naše bodoče cilje in smernice me vprašujete. Sokolstva cilj in smer sta bila in morata biti vedno le eno: izpopolnitev človeka telesno, nravstveno in duševno do skrajne vsakemu posamniku možne mere in meje v prid njegovo, naroda, človeštva. V dosego tega treba vsakemu delati vsak dan. To delo na samem sebi je podlaga tudi za vse drugo delo, edino uspeh obetajoča podlaga za doseganje tudi začasnih skupnih ciljev. To delo je obenem najkrepkejše delo za resnično sjedinjenje našega zedinjenega naroda — na zletišču nisi videl kakšnega razločka med takozvanimi tremi deli našega »tro«-edinega naroda —, s tem delom pa obenem vstvarjamo najmočnejšo oporo še ne svobodnim bratom in sestram in pripravljamo dan, ko tudi njim zasije zlato solnce svobode.

In tako upam, da imajo naša sokolska društva po zletu že nekaj sokolskih delavnih dni za seboj, da so že pri novem pridnem delu za izpopolnitev vzgoje tisočev mož in žena, »zmožnih idealne vneme, trdnih značajev, zvestih sebi, zvestih vsaki stvari, kateri bi se posvetili v prospeh celote.« Zdravo!

SPOR S KRALJEVIČEM GJORGJEM.

— **Beograd,** 19. avgusta (Izv.) Na podlagi sklepa, storjenega na seji ministrskega sveta dne 14. t. m. v Ljubljani, je namestnik ministrskega predsednika Kosta Timotijević obvestil o tem kraljeviča Gjorgja. Kraljević Gjorgje je ponudbo vlade odklonil. Minister Timotijević je na to kraljeviča opozoril na člen 20, odstavek d) dvornega statuta, ki določa gotove kazni, celo definitivno izključitev iz rodbinske zveze.

ŠTEVILO JUGOSLOVENOV V AMERIKI.

— **Beograd,** 19. avgusta (Izv.) Naš generalni konzulat v Chicagu je poslal venov, naseljenih v Severni Ameriki. škh Zedinjenih držav o številu Jugoslovenov, naseljenih v severni Ameriki. Statistika navaja, da je sedaj v Ameriki 407.975 Jugoslovenov.

IZ MADŽARSKEGA PARLAMENTA.

— **Budimpešta,** 19. avgusta (Izv.) Na včerajšnji seji je madžarski parlament izvolil za predsednika posl. Belo Szitowskega.

Dr. Vladimir Ravnihar:

Avdijenca.

Ob turneji pevskega zbora »Glasbene Matice« v Beogradu sem zaprosil za avdijenco pri Nj. Vel. kralju, da ga imenom starešinstva JSS službeno povabim na vsesokolski zlet. Avdijenca je bila določena za nedeljo dne 14. maja predpoldne; ker pa se je kralj odločil, da prisostvuje matineji »Glasbene Matice«, je bila ura avdijence preložena na 18. uro popoldne. Pri matineji mi je kralj ob slovesu pripomnil, da se popoldne vidimo.

Malo pred 18. uro smo se napotili v začasni dvorec Sokol-vojak polkovnik Pero Lazarević, starosta beograjske župe Momir Korunović in jaz. Kralja še ni bilo ker se je bil odpeljal na izprehod. V predsobi so nam postregli kajpada s »turško« in cigaretami. Bili smo v živahnem razgovoru s kraljevim pobočnikom in s kapetanom Pogačnikom, ko najavijo, da je kralj prišel. Šli smo v avdijenčno sobo, kamor je skoraj vstopil elastičnih korakov kralj. Krepko nam je stisnil roko ter nas povabil, da sedemo. Spoštljivo sem prednašal kralju vabilo jugoslovenskega Sokolstva na vsesokolski zlet, orisal prilični spored zleta ter poudarjal njega pomen. Kralj je pazljivo poslušal, pritrjeval poedinim mojim izvajanjem ter končno obljubil, da poseti zlet. V nadaljnem razgovoru z vsemi tremi odposlanci se je živo zanimal za sokolske prilike pri nas in na Češkem, za organizacijo Saveza ter sam poudarjal potrebo širjenja Sokolstva v Srbiji, zlasti še v Beogradu. Br. Korunović mu je dal pojasnila glede zgradbe nove telovadnice z letnim telovadiščem v Beogradu. S značilnim smehljajem je kralj vzprejel poročilo, da naše težnje v ministrstvih pri poedinih referentih ne najdejo onega umevanja, kakor bi zaslužile. S ponovnim zatrdilom, da pride na zlet — ako tega ne preprečijo izredne prilike — se je kralj najprijazneje poslovil od nas. Avdijenca je trajala pol ure.

Kralj je prišel na zlet.

Prosili smo bili za avdijenco, da mu predložimo podrobni program zleta. Kralj pa nam je pustil sporočiti, da uvideva, da imamo polne roke dela za priprave, da nas vsled tega odveže osebnega prihoda na Bled ter naj mu pošljemo spored.

Nepričakovano smo dobili na predzletni dan vojaštva in dijaštva dopoldne obvestilo, da pride kralj z Nj. Vel. kraljico točno ob 15. na zletišče. Res, na minuto točno smo prejeli iz Šiške telefonsko obvestilo, da prihaja kraljev avto.

Z občudovanjem je kraljeva dvojica zrla na naše krasno zletišče. Opazila sta takoj značilen slog vse zgradbe, bizantinski prenešen na stare srbske cerkve. Kralj je hotel vedeti imena avtorjev načrta in zgraditeljev, za koliko telovadcev je prostora in za koliko gledalcev. Zanimala ga je vsaka podrobnost. Z zadovoljstvom je gledal na nastopivšo vojaško sokolsko armado. Pojasnil sem mu, da smo z vojaštvom v prijateljskih stikih ter da se je tako vojaštvo kakor dijaštvo radovoljno stavilo na službo Sokolstvu. Višje oddelke dijaštva je smatral za Sokole, tako točno in precizno so izvajali svoje vaje.

Še z večjim zadovoljstvom je kraljeva dvojica odšla od javne telovadbe Sokolstva v nedeljo dne 13. t. m. Bila sta presenečena, ker nista pričakovala kaj tako mogočnega in dovršenega. Ponovno sta izražala svoje občudovanje. Zletni plakat je kralju izredno ugajal; naročil je, da mu ga pošljemo na Bled. Hotel je izvedeti za ime umetnikovo, ki je izdelal plakat. Kralju in kraljici sem izročil zletna znaka, obrobljena s češkimi granatami, ki sta si ga takoj pripela na prsi. Povedal sem, da je zletni znak delo Dolinarjevo, nakar je kralj izrekel svoje priznanje, da so vse stvari izvršili domači umetniki in mojstri. Zanimal ga je skupni nastop češkega in jugoslovenskega Sokolstva. Predstavil sem mu dr. Scheinerja, ki mu je kralj po ministru Pribičeviću izročil svoje darilo češki tekmovalni vrsti. Kraljica se je pri slovesu opetovano zahvaljevala na izrednem užitku: merci bien, merci bien!

Veličastna povorka in stik Sokolstva na Kongresnem trgu sta napravila na kralja očividno velik dojem. Pod mogočnim vtisom te manifestacije Sokolstva v kroju brez druge navlake se je spontano odločil za posebno počeščenje Sokolstva.

Ob dveh sem bil pozvan v vladno palačo. In o tej avdijenci hočem pravzaprav govoriti. V vzprejemni dvorani gospoda pokrajinskega namestnika so bili minister dvora Janković, minister Hribar, poslanec Ljuba Jovanović, minister n. r., kraljev pobočnik in kapetan Pogačnik. Kronski svet v eni sosednih dvoran je še trajal. Pokrajinski namestnik mi je povedal, da hoče kralj izdati proglas Sokolstvu ter mi ga izročiti osebno. Za kakih deset minut sem videl prihajati kralja naglih korakov do vzprejemne dvorane. Ministri so odhajali od seje po drugi strani. Kralj je stopil do mene, mi podal roko ter čestital na lepo vspeli celotni prireditvi. Na to je sedel za pisalno mizo, ki je na njej ležal proglas, ga še enkrat pazno molče prečital od besede do besede, vzel svinčnik ter s krepkimi besedami podpisal. Zganivši polo je pristopil ter mi jo smehljaje izročil z besedami, da je to njegova poslanica Sokolstvu. Ne vem več, s kakšnimi besedami sem se zahvalil kralju. Vzhičen sem odhajal od historične avdijence z dragocenim dokumentom v roki.

Politične vesti.

= **Stojan Protić v Zagrebu.** Kakor poročajo beograjski listi, je posetil g. Stojan Protić skoraj vse zagrebške politične kroge. Vest, da je njegov zagrebški obisk v zvezi z ustanovitvijo novega političnega bloka, se ne potrjuje.

= **Zaprisega državnih svetnikov.** Iz Beograda nam javljajo: Državni svet še ni bil zaprisežen, ker še niso nekateri uradniki, sedaj imenovani za drž. svetnike, razrešeni svoje dolžnosti. Za predsednika državnemu svetu je imenovan dr. Markovič, dr. Tugomir Alaupović pa za podpredsednika.

= **Radić paktira z Madžari.** Iz Subotice poročajo, da se vrši 8. septembra v Senti veliko zborovanje Madžarske stranke, katerega se udeležijo tudi Radićevi delegati. Madžarski voditelji nameravajo podati na tem zborovanju javno izjavo o soprazumu z Radićem.

= **Iz finančnega ministrstva.** Iz Beograda javljajo: V ministrstvu financ je z odobrenjem finančnega ministra prevzel pomočnik finančnega min. dr. Povič tele oddelke: carine, neposredne in posredne davke, kataster in pravno brambo.

= **Nov nacijonalistični list.** V Šibeniku je pričela izhajati »Soča« kot glasilo jugoslovenske nacijonalistične napredne mladine.

= **Monarhistični sestanek v Monakovem.** Iz Berlina poročajo, da se vrši 15. septembra v Monakovem mednarodni sestanek monarhistov. Na sestanek pridejo razni plemenitaši, bivši oficirji in drugi monarhisti iz Bavarske, Avstrije, Madžarske, Češkoslovaške in Rusije. Baje so dobili avstrijski monarhisti veliko denarno podporo od španskega kralja. Na sestanku bodo razpravljali tudi o novem načrtu generala Vrangla proti sovjetski Rusiji.

= **Incident na madžarski meji.** Kakor poročajo iz Subotice, je prišlo 16. t. m. do mučnega incidenta na meji. Madžarski obmejni stražnik je ujel neko žensko z namenom, da jo zlorabi. Naša obmejna straža je bila primorana stopiti v akcijo, nakar so jo pričeli Madžari obstreljevati. Naravno, da so jim naši odgovarjali. Streljanje je trajalo skoro dve uri. Madžari so hoteli prekoračiti našo mejo, pa se jim ni posrečilo. Naše oblasti so uvedle strogo preiskavo.

= **Iz madžarske politike.** Kakor poročajo iz Budimpešte, je ostal Horthyjev in Bethlenov poziv za koncentracijo z ozirom na katastrofalne gospodarske razmere brezuspešen, ker so levičarske stranke izjavile, da o tem ne more biti govora pred uzakonitvijo splošne volilne pravice, o čemur pa noče ministrski predsednik ničesar slišati.

= **Ameriški vojni stroški.** Evropski listi radi povdarjajo, da je Amerika tekom svetovne vojne obogatela, toda to je neresnično, kajti Amerika ima do sedaj 12 milijard funtov šterlingov vojnih stroškov.

= **Kongres boljševiške cerkve.** Moskovski listi poročajo, da je otvoril škof Antonin kongres pristašev takozvane »žive cerkve«. Na kongres je prišlo 112 delegatov, ki so nasprotniki stare grške ortodoksije in ki hočejo ustanoviti novo sedanjemu režimu naklonjeno cerkveno organizacijo.

= **Poincaré zadovoljen z uspehom londonske konference.** V razgovoru z novinarji je izjavil Poincaré, da je bolje, ker se je končalo posvetovanje v Londonu brez rezultatov. Francoska vlada se mora sedaj odločiti za ono, kar smatra za najpotrebnejše. Nadalje je izjavil upanje, da ne pride med antanto do razkola. Prelom med angleško in francoska vlado bi bil velika nesreča, toda še večja nesreča bi bil nesporazum med obema narodoma.

= **Koncentracija italijanskih demokratov in liberalcev proti fašistovski nevarnosti** Italijanske demokratske in liberalne politične skupine stoje pod utisom neposredne fašistovske nevarnosti za ves italijanski narod. Demokrate podpirajo proti fašistom klerikalci, ki so odločni nasprotniki fašistovske zahteve po razpustu parlamenta. Klerikalci grozijo tudi z demisijo svojih ministrov. Baje bi v tem slučaju demisijonirali tudi trije demokratski ministri. Iz fašistovskega časopisja še ni razvidno, kako nameravajo fašisti parirati koncentracijo demokratskih in liberalnih elementov.

= **Grška okupacija Carigrada in Anglija.** »Berliner Tageblatt« poroča, da je izjava angleškega komisarja v Carigradu o svobodnem grškem pohodu na Carigrad, zelo navdušila grško javnost. V Atenah so se vršile navdušene manifestacije za Anglijo. Gunaris je napovedal novinarjem velike dogodke, ki se imajo izvršiti v par dneh. Grški patrijarh, znani Venizelosov pristaš, jo poslal na fronto dva metropolita, ki naj bi potrdila grške čete v vprašanju okupacije Carigrada.

= **Volitve v Rusiji.** Kakor poročajo iz Moskve, je sklenil kongres komunistične stranke, da se vršijo volitve v osrednjih pokrajinah v septembru in oktobru, v Sibiriji in v severnih pokrajinah pa že v avgustu.

= **Poljska nota ruski vladi.** Poljski poslanik v Moskvi je izročil ljudskemu komisarju za zunanje zadeve noto, v kateri protestira poljska vlada proti zavlačevanju izročitve arhivov, kakor je bilo sklenjeno v Rigi.

= **Nov spor med Berlinom in Bavarsko.** Kakor znano, je izdala nemška vlada smernice za šolstvo v svrho zaščite republike. Pri ministrski seji, ki je sprejela te smernice, pa ni bil prisoten bavarski naučni minister. Ta je sedaj sporočil v Berlin, da sprejme bavarska vlada te smernice le pogojno in z gotovimi pridržki. Končnoveljavna odločitev v tem vprašanju je odvisna od sklepa bavarskega ministrskega sveta.

= **Fašisti grozijo z državnim prevratom.** Napoliski »Mattino« priobčuje dolg razgovor z Mussolinijem, ki je potrdil, da je sklican v mesecu oktobru strankin narodni svet v Napoli. Mussolini je izjavil, da se izvrši ob tej priliki velika koncentracija fašistov, ki naj bi dokazala, da si je fašizem osvojil tudi južno Italijo. Pohod na Rim je pripravljen. Ne gre še za pohod sedanje aktivne vojske 200.000 — 300.000 mož, dasiravno je ta pohod v strategičnem oziru

Sokolska serenada.

(14. avgusta 1922.)

Grad ljubljanski oltar bjaše,
A Ljubljana Božji hram,
Uz plam sveća u njem sjaše
Srca naših sveti plam.

Gde još juče tamnovaše
U tamnici narod moj,
Sokо danas prikazaše
Misu duši narodnoj.

Ispod Grada-žrtvenika
Skupio se silan puk:
Naokolo Spomenika
Ko da bući mora buk!

U raketnom dimu kupa —
U tamjanu Grad se vas;
Pevačkoga veljeg skupa
U noć bruji skladni glas.

Oči svoje prema Gradu
Vodnikov je upro kip;
Ispunjenu svoju nadu
Video je u taj hip:

Iliriju ostvarenu
Gledao je u taj mah;
Za braću ga sjedinjenu
Ne bijaše više strah!

Ljubljanice čabar vode
Povodni mu dao mož,
I On pojuć nebu ode
Blagoslovi silnu množ.

Sipljuć kaplje mnoštvu slovi
Ostavit ću ovaj mlaz,
Uz glas »Zvona« blagoslovi
Da što prê nas Stanko Vraz.

R. S.

J. Zupančič:

Trema.

Nekoč je ruski car Aleksander III. določil turné po Saratovski guberniji. Med drugim si je hotel ogledati vas N. označene gubernije, biti navzoč pri službi božji in se pogovoriti s priprostim ljudstvom. Gubernator, ki ga je ta novica zadela kot strela z jasnega neba, je ukrenil sicer vse potrebno za dostojen sprejem visokega gosta, vendar pa ni imel od dne, ko mu je prinesla depeša dvorn. ministra to vest, nobene mirne ure več. Župnik vasi N., batjuška, kot mu pravijo Rusi, je dobil od gubernatorja naročilo pozdraviti carja v posebno svečanem govoru. Če je zadela gubernatorja vest, da pride car, kot strela z jasnega neba, je pa zadela batjuško gubernatorjevo naročilo kot deset strel. Mož je zabegal, zabegal po kuhinji, bežal je pred hišo, šel je najmanj desetkrat okoli cerkve, poklical je na pomoč vse svetnike in svetnice, pa nič ni pomagalo. Petinpetdeset let je živel, pa še ni bil v tako strašnem položaju. Po dolgem premišljevanju je sklenil odkriti svoje nemirno srce matjuški. Dolgo sta se posvetovala batjuška in matjuška, kovala sta vse mogoče načrte, iskala sta izhoda iz kritičnega položaja, pa sta soglasno sklenila, da batjuška odločno odkloni naročilo gubernatovo. Seveda ni to nič pomagalo, gubernator se je samo nasmehnil. Batjuška je bil obupan. Že je začel misliti, kako in kam bi zbežal vsaj toliko časa, da odpotuje car dalje, pa mu je prišel na pomoč sin, ki je študiral teologijo. Sestavil mu je koncept svečanega govora in batjuška se je začel z vso energijo, ki mu je ostala na stara leta, učiti. Teden dni je preteklo, pa je znal ves govor od prve do zadnje besede. Prvi izpit je položil pred matjuško. Šlo je izvrstno. Pri drugem izpitu je bil navzoč arhijerej (škof). Batjuška je zakašljal, zardel, pa je bilo vse. Sklenili so postaviti za altar suflerja. Batjuška se je udal v voljo božjo.

Nastopil je veliki dan, zapeli so zvonovi, sijajen sprevod s carjem na čelu se je približal vaški cerkvi. Batjuška je sprejel visokega gosta na pragu cerkve, bil je bled in ves se je tresel, ko pa mu je car po ruskem običaju poljubil roko, je batjuška izgubil poslednjo koraižo. Kaj se je godilo potem, kako je odslužil službo božjo, ni vedel sam. Poslednji akordi vaškega kora so utihnili, car se je približal glavnemu altarju, batjuška se je postavil v pozo človeka, ki stoji nad zijajočim prepadom, v glavi mu je zašumelo, zatresle so se mu roke in noge in zdelo se mu je, da pada globoko, globoko. Globoko je vzdahnil, pa je obstal. Pretekla je minuta, batjuška si ni upal več dahniti, pa tudi govoril ni.

»No, začni vendar!« se je oglasil za altarjem sufler.

»No, začni vendar!« so zadonele kot eho po vaški cerkvi besede batjuške. Car je začudeno pogledal gubernatorja, ki je zardel kot makov cvet. Zopet je minila minuta, batjuška se je komaj še držal na nogah.

»Kaj pa čakaš, osel ti neumni!« je zašepetal za altarjem sufler.

»Kaj pa čakaš, osel ti neumni!« je ponovil batjuška z glasom, kot da prihaja iz groba. Car je še bolj začuden pogledal gubernatorja, ki se mu je tudi zdelo, da pada nekam globoko, globoko. Nova minuta je minila, batjuška je bil trdno prepričan da je že umrl, da je vse to, kar vidi pred seboj, posmrtna iluzija.

»Zdaj pa sva izgubljena jaz in ti!« je zašepetal obupano za altarjem sufler.

»Zdaj pa sva izgubljena jaz in ti!« je ponovil z nečloveškim glasom batjuška.

Car je dal znak in odšel s svojim spremstvom iz cerkve. Kako sta obračunala potem gubernator in batjuška ni znano, pač pa je znano, da batjuška ni nikdar več imel svečanega govora.

mogoč, toda v političnem oziru še ni skrajno potreben. Bližnji meseci bodo rešili parlamentarni dilema. Bredvomno je, da hoče tvoriti fašizem svojo državo, toda ni še gotovo, ako je potreben v to svrho državni prevrat. Na vsak način pa državni prevrat ni izključen. Pohod na Rim je pripravljen v zgodovinskem smislu. Pripravlja se tudi vstvaritev nove politične baze. Končno je Mussolini izjavil, da italijanska zbornica ne zastopa več volje naroda in da je odgoditev novih volitev izključena.

= **Prihodnja konferenca vrhovnega sveta.** »Petit Parisien« poroča, da se vrši prihodnja konferenca vrhovnega sveta meseca oktobra v Bruslju.

= **Znani vodja indijskih upornikov** Motisinghi je bil obsojen na dve leti težke ječe. Njegova obsodba ni napravila na upornike nobenega utisa.

Nikola Pašić.

Dne 25. t. m. se sestanejo v Marijanskih Laznih na velevažno konferenco državniki male antante. Poleg dr. Edvarda Beneša bo na tem sestanku igral velevažno vlogo tudi naš ministrski predsednik Nikola Pašić. Zato se nam ne zdi odveč, ako pri tej priliki podamo naši javnosti sodbo, ki jo izreka o Pašiću nemški publicist Erik Krünes v svojem delu »Südslavische Köpfe«.

Krünes piše: »Največji državnik, ki se je pojavil na Balkanu, odkar je odklenkalo turškemu gospodstvu, je Nikola Pašić. Danes obsovražen in jutri poveličan, včeraj določen za vešala in jutri ministrski predsednik, sedaj slavljen in sedaj zopet obmetan z blatom, tako ni on, kateremu pomenja usoda Srbije življensko nalogo, nikdar našel srednje poti med simpatijo in brezmejno mržnjo. Poznal je le prijatelje in sovražnike. Tako silna je bila moč njegove osebnosti, da se ni moglo nikdar posrečiti ravnodušno brezčutno pojmovanje tega, kar je delal in kar je bil. V celi Srbiji ni bilo in še danes ni moža, ki bi ga tako sovražili in obenem tako ljubili kakor Pašića. Ko se je revolucijske jeseni leta 1918. kot triumfujoči zmagovalec vrnil iz eksila vojnih let v svojo savsko domovino, ga je sprejelo časopisje nove Jugoslavije z vsem kadilom svojega občudovanja. Bil je samo en glas, da je vreden, da se ga postavi ob stran Wilsona in Clemenceaua . . . In Pašić res nadkriljuje stolpe visoko ne samo vse svoje nasprotnike v jugoslovenskem kraljestvu, marveč je več kakor enakovreden, kar se da braniti z mirno prevdarnostjo, svojim kolegom v sosedstvu na Grškem, na Bolgarskem in v Romuniji, on je, da ponovimo Wendelovo besedo, »jugoslovenski Cavour« . . .

Pašić je bil najmočnejši in najdoslednejši sovražnik, ki je vstal proti stari Avstriji in ki je imel svoje mine napolnjene tako dolgo z razstreljivom, dokler ni svetovna vojna zazvonila poslednje ure habsburški monarhiji . . . Pašić je zasledoval visoke cilje. Njegova domovina je bila odrezana od vseh morij, tri morja pa so bleščala v bližnji daljavi. Že med balkansko vojno je klic »na Jadran« prav tako navduševal množice, kakor so se svoje dni oduševljali Ksenofontovi vojaki ob magični besedi »talassa!« Pašićev pogled je šel dalje. Pred njegovimi očmi je lebdela politika med tremi morji. Varna, Solun in Skadar so vezali trikot, ki je omejeval njegove želje. Samo tako se je v svetovni povestnici mogla usidrati koprneče zasanjana srbska država, ako so tipalnice njegovih interesov kot vezi med zapadom in orijentom objemale pot, po kateri so stopali Rimljani in po kateri so hoteli prodirati Avstrijci v temnem koprnenju po Carigradu . . .

Volitve 1920. so razmetale vse vprek, kar je bilo osnovanih strank v Jugoslaviji. Da bi zvaril koalicijo med radikalci in demokrati, ki naj bi kot edino možna večina v parlamentu prevzela vlado, so poklicali Pašića na pomoč. 78letni starček se je pokoril. Prevzel je zopet vajeti — kdo ve, kolikokrat je bil že na krmilu? — in državni voz je galopiral naprej in naj protestirajo proti temu Hrvati in klerikalci, tu in tamkaj Črnogorci, Makedonci in komunisti. Pašić je vladal preko odpora vseh teh! Še danes . . . Patriarhalna postava Nikole Pašića stoji z modrostjo svojih 78 let še vedno pod dogodka. Njegovi valoviti lasje na obrazu niso polna brada v nemškem smislu, njegova starost ne kaže nobenih sledov skleroze, še mani senilnih manir. On je še danes mož dela in dejanja. In glava, tisočkrat modrejša kot pokojni njegovi konkurenti na Ballhausplatzu na Dunaju. Kdo hoče danes še klicati pred se preteklost proti Pašiću? On ž i v i in ta ugotovitev ne prenaša nobenega komentarja.«

Gospodarstvo.

PREPOVED IZVOZA ŽITA, PŠENICE IN KORUZE.

— **Beograd**, 19. avgusta (Izv.) Na podlagi sklepov, storjenih na ministrskem svetu dne 14. t. m. v Ljubljani, objavi prihodnje dni ministrstvo financ v »Službenih Novinah« več naredb glede prepovedi izvoza raznih vrst žita (pšenice, rži, ječmena), in o povišanju carine za mast in nekatere cerealije.

K finančnemu zakonu 1922/23 bodo dodana sledeča dopolnila:

a) **ukine se izvoz pšenice, rži, ječmena in koruze. Prepoved stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih Novinah.«**

b) **izvozna carina na svinjsko in gosjo mast se določi na 2500 dinarjev pro 100 kg.** Ta naredba stopi v veljavo z objavo v »Službenih Novinah.«

c) vprašanje izvoza ostalih cerealij še ni definitivno rešeno.

— **Dunaj**, 19. avgusta (Izv.) V gospodarskih in trgovskih krogih so vesti o prepovedi izvoza raznovrstnega žita iz Jugoslavije, dalje vesti o povišanju carine na gotove masti in cerealije, vzbudile p a n i k o, kajti razni importerji so že bili pred meseci sklenili v Jugoslaviji velike kupčije, za katere se sedaj boje, **da bodo stornirane.**

— **Beograd**, 19. avgusta (Izv.) Avstrijski diplomatični zastopnik je včeraj obiskal pomočnika v zunanjem ministrstvu Panto G a v r i l o v i č a ter ga zaprosil za pojasnila glede prepovedi izvoza žita iz države. V glavnem se je zanimal, če ostanejo v veljavi vsi oni pred prepovedjo zaključeni trgovski slepi, ali če se stornirajo. Zastopnik je dobil kratka pojasnila.

ŽELEZNICA LJUTOMER — ORMOŽ.

— **Beograd**, 19. avgusta (Izv.) Ministrstvo saobračaja je pripravilo vse potrebno, **da se prične z gradnjo železnice Ljutomer — Ormož.** Na razpolago so za to vsi potrebni krediti. Lokalni ogled se vrši že te dni.

BOGATA LETINA SLIV V NAŠI DRŽAVI. — IZVOZ V ANGLIJO IN NEMČIJO.

— **Beograd**, 18. avgusta. (Izv.) Uradna poročila iz Zapadne Srbije in Bosne konstatirajo zelo ugodno letino sliv. Letina sliv je tako dobro uspela, da še kmalu dolgo vrsto let ne tako. **Izvoz sliv bo usmerjen v Anglijo in Nemčijo.** S trgovci teh dveh držav so sklenjeni že veliki trgovski sklepi. Ministrstvo saobračaja bo stavilo za hitri prevoz sliv večji park tovornih vozov. Vlada pa bo tudi skrbela za to, da se gotova količina sliv prihrani nabavljalnim zadrugam v svrho prehrane siromašnega prebivalstva.

* * *

—g **Priprave za borzo v Ljubljani** so v polnem teku. Včeraj popoldne so se posvetovali zastopniki naših denarnih zavodov že o ustanovnih predpripravah in o korakih, da se poleg koncesije za blagovno in efekt. borzo doseže tudi koncesija za valute in devize. Po zanimivi debati se je dosedanji odbor dopolnil in s pomnoženimi močmi nadaljeval svoje natančno začrtano delo za prepotrebno koncentracijo slovenskega gospodarstva, ki se mora postaviti iz tolikih, splošno znanih razlogov na svoje lastne s l o v e n s k e noge in temelje, ki postanejo za harmonično zgradbo celokupnega gospodarskega delovanja in r a v n a n j a, če že ne odločilni in merodajni — gotovo prav zelo važni. Ideja borze v Ljubljani, v Sloveniji, ne pomeni prav nikakega in zlasti ne separatizma, pač pa koncentracijo našega gospodarskega življa in dela, ki iz krajevnih in stvarnih razlogov rabita svoj lastni normativni in kupčijski forum, namreč svojo borzo. Prepričani smo, da bode v pravih rokah ta ideja iz sprva mogoče malih in skromnejših dimenzij zrasla v veliko gospodarsko naše središče in torišče.

— **g Kmetska posojilnica.** Dvainštirideseti redni občni zbor »Kmetske posojilnice ljubljanske okolice r. z. z n. o. z. v Ljubljani se je vršil dne 10. t. m. Iz uradnih poročil ob sklepu upravnega leta 1921 posnemamo, da je stanje hranilnih vlog doseglo 31. decembra 1921 vsoto 148,705.495 K 39 v, stanje posojil pa 124,545.393 K 64 v. V primeri z bilančnim zaključkom za prejšnje upravno leto 1920 so se vloge in posojila približno podvojile. Denarni promet je presegel eno milijardo kron. Upravno premoženje se je zvišalo na K 150,451.504.28. Čisti dobiček je znašil K 304.003.58. Pri tem je upoštevati pred vsem, da se je zavod, v svesti si svoje vloge in naloge na domačem gospodarskem polju, posluževal tudi v preteklem letu skrajno kulantne obrestne mere, kar je bistveno skrčilo čisti dobiček. Za obče koristne narodne namene je naklonil zavod večje vsote, ki so izkazane v upravnih stroških. Zavod poseduje med raznimi nepremičninami tri velike ogelne hiše na najboljših prometnih mestih v Ljubljani, ki so odpisane na nizko bilančno postavko. Avstrijskega ali ogrskega vojnega posojila ne poseduje zavod niti vinarja. Portfelj lastnih vrednostnih listin tvorijo prvovrstni čehoslovaški in jugoslovanski papirji. Kmetska posojilnica ljubljanske okolice je praznovala v preteklem letu štiridesetletnico ustanovitve in se je razvila v največji in najmočnejši denarni zavod svojega ustroja v naši domovini.

—g **Svinjski sejem v Mariboru.** Na zadnji svinjski sejem dne 18. v Mariboru se je prignalo 252 svinj. Cene: mladi prašiči: 5—6 tednov stari 550—680, 7—9 tednov 830—1000, 3—4 mesece 1200—1800, 4—6 mesecev 1600—1900, 8—10 mesecev 2500 do 3000, 1½ leto 3500—4000 kron, 1 kg žive teže po 66 kron.

— g **Letina in suša.** Zadnji dež pretekle srede je poljskim pridelkom po deželi, zlasti po Gorenjskem, dokaj zalegel. Opomogla si je n. pr. ajda ki je pravkar v cvetju, zatem zelje, repa, korenje, a tudi krompirju in drugim pridelkom je prav prišel. Krompir kaže lepo, sem in tja ga je nekoliko črv objedel. Sadja je dovelj, mestoma je piškavo in je porabljajo kmetovalci za svinje. Letina za žito se pa ni kaj prida obnesla. Prosa in ovsa bo dovelj.

—g **Nove banke** v Splitu, štiri po številu, se ustanavljajo. To je dokaz, kako se dviga ta naša obmorska točka, ki ima krasno prihodnjost, če bodo vsi gospodarski činitelji v p r a v i in primerni smeri zasnovali razširjenje in ojačenje splitskega gospodarstva.

—g **Italijanski državni dolg** je koncem finančne dobe 1921/22 narastel na 78 milijard in 215 milijonov lir v kapitalu in na 3 milijarde 708 milijonov v zlatu. S tem se je v tej dobi povečal za dve milijardi 400 milijonov v kapitalu in 120 milijonov v rentah. Kakor znano, dominira italijanska lira zadnje čase v nekako petreficiranem razmerju 1:4 proti našemu dinarju. Vsa najrazličnejša ugibanja v našem časopisju in gospodarstvu so ostala vsaj do sedaj brez učinka na to nerazumljivo, vsaj deloma iz valutnih mahinacij izvirajočo, v razmerju z notranjo vrednostjo gotovo neopravičeno in na mednarodnem trgu brezdvomno od tajnih sil izsiljeno in siloma vzdržano — dinarsko nižino. Te tajne sile so se sedaj ob ameriškem posojilu in vzpričo prihajajoče žetve le še pomnožile. O tem ni dvoma in ni debate po znanem reku: mors tua, vita mea (tvoja smrt je moje življenje), katero pravilo velja in se uporablja od italijanske strani napram naši mladi Jugoslaviji vsak hip in vselej tedaj, kadar gre za italijansko korist — na našo jugoslovansko škodo.

*

Inž. A. I. Ružič:

O AGRARNI REFORMI Z OZIROM NA PREDSTOJEČO DEFINITIVNO REŠITEV PROBLEMA.*)

Sedaj pa moram odgovoriti tudi na še odprto vprašanje »pravične odškodnine« za **v splošnem interesu razlaščene dele zemljišča.** Za razlaščeni svet, torej za tisto zemljišče, ki presega upravičenost posamnika na ta dragoceni faktor življenja, mora država dati l e r e n t n o v r e d n o s t zemljišča kot popolno in pravično odškodnino. Nikakor pa ne more dati tudi še t. z. **vrednost posebne priljubljenosti, ker je ta slednja za ta del posestva v nacionalni demokratični državi že itak last splošnosti.** Treba je izpeljati konverzijo kapitala: dati dotičnemu posestniku toliko kapitala v drugi obliki, kolikor mu nosi **enak letni redni čisti donos, ki ga je nosilo dotično zemljišče.** Tu je treba vzeti sredino iz večletnega časovnega presledka, r e d u c i r a t i jo na isto enotno valutarno vrednost in v isti valutarni vrednosti z navadnim bančnim procentom kapitalizirano rento i z p l a č a t i brez odtegljajev in omejitev.

To mislim, da bi bila pravična odškodnina. Seveda o načinu, kako te cenitve praktično, enotno in pravično urediti, ne morem tukaj razpravljati. Po mojem mišljenju bo treba napraviti in — uzakoniti — le okrog 10 priročnih praktičnih tabel, ki bodo vsebovale vse potrebne podatke (za razna zemljišča, lege, oddaljenostne razrede itd.) z že izračunanimi rezultati.

VI.

Da kmetsko prebivalstvo samo nima posebnega interesa na izpeljavi agrarne reforme, more trditi le nepoznavalec splošnih razmer. Dopuščam in vem dobro, da ta interes v splošnem v S l o v e n i j i ni in ne more biti tako velik, kakor v nekaterih drugih delih države. To pa le vsled tega, ker je bila pri nas v splošnem zemlja že doslej razdeljena, socializirana in nacionalizirana. Povsod pa tudi pri nas, kjer se to doslej še ni zgodilo, je resnica povsem drugačna.

Povrniti se moram še k načelom že omenjenega zakonskega načrta, v kolikor se mi ne zde dobra ter obenem načelno odgovoriti na ono tretje vprašanje, kako to izpeljati. Prvo je način odškodnine, ki ne more ugajati. Ni treba biti finančnik, pa se vendar takoj vidi, da procenitev v p r e d v o j n i in izplačilo v s e d a n j i valuti n e m o r e biti »pravična odškodnina«. O pravični odškodnini sem jaz razmotrival že gori. Odtegniti bi se moglo morda l e še stroške izpeljave in prenosa sorazmerno enako na obeh straneh, in sicer komur se svet odvzame in komur se prisodi.

Na ta način se je postopalo že v Bosni, kjer se je veleposestnikom, imejiteljem zemljišča, izplačala kapitalizirana čista renta. Stalna dajatev bila je sicer le empirično določena in gotovo rajši previsoka nego prenizka. Na znanstveni način pa moremo rento precej natančno določiti. In to naj se tudi zgodi.

Treba se mi je še povrniti na značaj naše agrarne reforme. Res je, da je to delo revolucije. Vendar pa se metode revolucije ne morejo in ne smejo vzdrževati in vporabljati v neskončnost. Zadovoljiti se moramo s tem, da ostane idejna pridobitev, ki jo je treba potem s smotreno in prevdarno zakonodajo spraviti v sklad z realno možnostjo. Z ustavo je bila postavljena metodam revolucije trdna ograja in na tej podlagi treba sedaj iskati pravilni izhod. V tem se ne sme motiti nihče, sicer ne pridemo do pozitivnega reda v državnem življenju. Bolje je počakati še nego delati zastonj ali tako, da se doseže ravno nasprotno.

Metode revolucije so vidno zmanjšale svetovno in tudi našo produktivno zmožnost na vseh poljih, predvsem tudi v poljedelstvu. Naše glavne žitnice so deloma odpovedale zlasti v kolikor so bile prevržene z obustavo donosnih veleobratov. Da bi se poskrbelo za prehodni čas, je zakonski načrt ubral metodo, pustiti v krajih obširnih veleobratov in najrodovitnejših tal veliko večji t. z. maksimum 300 ha, v drugih krajih pa manj, v Sloveniji in Dalmaciji 50 ha.

VII.

Rešitev vprašanja kontinuitete v produkciji, kakoršno ima v mislih načrt, se mi nikakor ne zdi pravilna niti pravična. P r v i č je preveč splošna, oziroma pavšalna. Vzemimo za primer veleposestvo v Vojvodini recimo 2000 ha. To veleposestvo naj bi imelo popolnoma urejeno strojno obdelovanje in obratovanje, stalne zadovoljne delavce ter tovarno za sladkor. Zraven pa naj bo še toliko veleposestev, da lahko zadovoljijo vso potrebo vseh upravičencev po zemlji. S pavšalno določitvijo 300 ha maksimuma uničimo dotično tovarno, onemogočimo vporabo strojev in znižamo produkcijo, ne da bi s tem koristili komu, najmanj pa splošnosti. Podobne stvari nahajamo povsod. V enem kraju po nepotrebnem ogrožamo obstoj mlekarstva, potrebnega za konsum v velikih centrih, v drugem moramo posekati sadovnike in ogroziti obstoj naprav za konserviranje sadja, v tretjem vrtnarstvo, itd.

D r u g i č je e n o t n a določitev ploskve — in sicer le ploskve za izmero, kaj je to veleposest — absolutno nemogoča in nepravična tudi za posamezne bivše dežele kakor jo namerava zakonski načrt. Vzemimo Slovenijo. P l o s k e v 5 0 h a v Prekmurski, Ptujski, Mariborski in Ljubljanski ravnini je vendar nekaj vse drugega nego e n a k a p l o s k e v poljedelskega sveta (njiv, travnikov, pašnikov) v kočevskem, logaškem ali slovenjeraškem okraju ter v hribih in na planinah! In s tem, da se je v tej ploskovni izmeri poljedelskega sveta od 75 prestopilo na 50 ha, smo ne le zadeli čez pridobitev revolucije, temveč smo pritegnili povečini ravno tiste z eksistenco se boreče hribovce v krog agrarne reforme. Nikakor tedaj ploskovna izmera ne more biti edino merodajna za označbo posestva kot veleposest v smislu principov agrarne reforme v naši državi.

Tu je treba pritegniti tudi še drugi faktor, to je d o n o s n o s p o s o b n o s t ali b o n i t e t o zemljišča. V hribih večkrat tudi 1000 ha pašnikov ali če hočete travnikov (Dobrača) prinaša manj čistega dobička nego 5 ha prvovrstnega travnika v sočni nižini.

VIII.

Prepričan sem, da je rešitev agrarne reforme nemogoča v e n e m letu. Tako se je tudi iz merodajnih mest nedavno poudarjalo. Če v 2 0 letih pridnega dela dovršimo začrtani posel, si bomo mogli čestitati. Drugo pa je poskrbeti za pravilen zakon glede agrarne reforme. To je mogoče in nujno potrebno, da se končno enkrat razmere že stabilizirajo in da se prične delati. Zakon pa naj določno in pravično začrta pravilno izvršitev agrarne reforme in vse, kar ne spada sem, obenem izloči iz tega škodljivega in nejasnega stanja.

Treba bo tedaj izdelati zakon splošno veljaven za vso državo, postopati pa bo treba po tem zakonu krajevnim razmeram primerno in vsikdar previdno. Podpisani je že predlagal naslednjo pot, kako naj se postopa pri določitvi, kaj je to v e l i k a g o z d n a p o s e s t. Za poljedelstvo bi se ta predlog glasil približno tako-le: Treba je pred vsem določiti enotno s r e d n j o b o n i t e t o vsega poljedelskega zemljišča dotičnega gospodarskega področja kot podlago za nadaljno postopanje. Nato je treba vsa posestva, ki eventualno pridejo v poštev, reducirati na to enotno kakovost. Nadalje se določi kolikor mogoče natančno s r e d n j o v e l i k o s t p o s e s t v a — brez teh veleposestev — v posameznem okraju. Potem je treba določiti z zakonom količnik, kolikokrat večja — od tega srednjega posestva — mora biti reducirana ploskev posameznega posestva, da se more še pustiti posamezniku. Ta količnik bi se dalo lahko določiti enotno za vso državo. Pri gozdarstvu sem predlagal številko 10 kot količnik. Ugovarja se mi ter se predlaga količnik 20. S količnikom 10 bi prišlo v radovljiškem okraju približno 150 h a reduciranega gozda kot maksimum. Očitno je, da bi nekateri izvrstni gozdovi tudi že z 80 ha imeli to reducirano velikost. Hribovski gozdi pa bi lahko merili tudi 1000 in več ha in še ne bi imeli enake donosne možnosti in produktivne vrednosti. V nižini bi toraj lahko že gozdna ploskev, ki presega 80 ha, došla pod agrarno reformo, medtem ko bi v hribih ali na planinah tudi 10- ali 15krat večja gozdna posest lahko ostala izven agrarne reforme. Ugovarja se mi, da je v mojem predlogu preveč matematike ali premalo življenja. To pa je le na videz. Ta matematika je le eksakten splošen izraz za relativne, resnične krajevne življenjske razmere. — Sicer pa je moj namen, iskati le pravilno rešitev in spodbuditi na razmišljanje.

Takozv. m a k s i m u m bi bil torej: 10 (ali x) k r a t n a p l o s k e v s r e d n j e g a (srednje velikega) k m e t i j s k e g a p o s e s t v a v d o t i č n e m o k r a j u, i z r a ž e n a p a v s r e d n j i k a k o v o s t i g o s p o d a r s k e g a p o d r o č j a (pokrajine). Ko bi jedno ali drugo posestvo tudi pozneje preseglo to izmero, naj pride pod agr. reformo.

To bi bila pot, ki nas pripelje do natančnega in pravičnega postopanja. Predlagal sem za gozde med drugim nizek količnik, postopanje pa bodi liberalno in previdno. Določilo 50, 75, 100 ha itd., kakor je predvideva zakonski načrt, bi načelno morebiti moglo veljati za to, da bi se vsa to izmero presegajoča posestva morala podvreči postopanju redukcije.

Za vsa tako določena veleposestva naj bi se takoj izrekla omejena prepoved obremenitve ter **časovno določena predkupna pravica države.** S tem onemogočimo vse nasprotne ekstreme, posebno pa toli nevaren prehod zemlje od solidnih rok v kremplje vojnih dobičkarjev. Posestva, ki ne pridejo v poštev, naj se takoj osvobodijo. Posestva pa, ki so v polnem obratu in ki bi pri razdelitvi na produktivnosti občutno izgubila — naj se pustijo v glavnem nedotaknjena. Isto velja za posestva z lastno industrijo in za vsa, ki služijo v svrho pridelave surovine za obstoječo domačo potrebno industrijo. Bremena in fundus instructus bo treba prevzeti po faktični višini, oziroma po vporabni vrednosti. I z l o č i t i bo treba tista poljedelska zemljišča, ki služijo k o t d e p u t a t z a u s l u ž b e n c e in delavce gozdnih, poljedelskih ali potrebnih industrijskih podjetij ter z a p r i d o b i t e v k r m e za živino, ki je potrebna v lastni režiji teh in posebno gozdnih obratov. Izločilo naj se in v bodoče izključijo e n k l a v e v g o z d i h in naj se, če potrebno, gozdovi rajši arondirajo. Tudi bode treba vsa posestva, ki služijo posebnim namenom (šolstvo, vzorna živinoreja, mlekarstvo, vinogradništvo, sadjereja, pridelava sladkorne pese, vrtnarstvo i. dr.) pustiti nedotaknjena. Za vse to se mora napraviti enoten zakon in enotne pravilnike, delo pa prepustiti n e p r i s t r a n s k i m k o m i s i j a m, oziroma posebnem uradu. V prvi vrsti je gledati na to, da zemljo n a c i j o n a l i z i r a m o in tujcem in prihajajočem onemogočimo nakup naše zemljiške veleposesti.

IX.

Posebno važno se mi zdi poudariti naslednjo pomanjkljivost zakonskega načrta in vsega dosedanjega postopanja. Stremiti moramo za tem, da ustvarimo in podpremo srednjo zemljiško posest. Ustvarjanje majhnih, življenja nezmožnih posestev je v naših razmerah nepotrebno ubijanje naroda, pomagati pa majhnemu do srednjega pa bodi vsega stremljenjavredno početje. Kjer je že danes odveč ljudstva, mora odpomoči kolonizacija, industrijalizacija in dvig domače obrti in produkcijske zemeljske kapacitete. Slednja je le v daljšem času mogoča in prihaja spočetka komaj v poštev. Dosedanje postopanje — očitno vsled drugih, z demagoštvom pobarvanih vzrokov — pa je bilo povsem nasprotno: ustvarilo se je na tisoče življenja nezmožnih posestev, med tem ko se je redkokje pomagalo majhnemu kmetu do dobrega in zboljšanega položaja.

Že gori sem omenil, da bi morala ustava sama začrtati dve temeljni ograji na levo in na desno. N a d e s n o : dotlej — in ne čez to mejo — je združevanje zemljiške posesti v eni in isti roki brezpogojno dovoljeno; n a l e v o : dotlej, še sme se zemljiška posest, ki jo v smislu agrarne reforme pridobimo v svrho socijalizacije in nacijonalizacije, na posameznike razdeliti. Pod to izmero in na vse tiste, katerim tudi s tem še ne bi bil omogočen obstoj, pa se ni ozirati. — To imamo sedaj v rokah in temu mora slediti reforma d e d n e g a p r a v a za že obstoječe razmere. Kar pa imamo, nikakor ne smemo izpustiti iz rok, ker bi zagrešili največji pregrešek na narodu in državi. —

Napačna je tudi določitev, da se pridobljeno zemljišče toliko in toliko let ne sme obremeniti, niti prodati. Kako naj je plača tisti, ki doslej ni ničesar imel? Določilo naj bi se rajši: 1.) tako zaokrožena posestva se ne morejo brez dovoljenja deliti; 2.) obremeniti se more pridobljeni svet le do ⅓ vrednosti in le pri tistem državnem kreditnem zavodu, ki bo poverjen s financiranjem agrarne reforme; 3.) prodati se sme ta svet edino le državi s pogoji sedanjega nakupa, oziroma z dovoljenjem države prosto, pač pa le kmetovalcem.*)

Tako bi pravi smoter agrarne reforme gotovo najbolj dosegli.

O drugih rečeh, posebno o administrativni izpeljavi zakona, bilo bi še marsikaj omeniti. Vendar pa bi zašel predaleč. Naj omenim le še, da tudi za izvedbo n e k a ž e n a p r a v i t i d e t a j l n e g a z a k o n a, temveč l e o k v i r e n n a č e l e n z a k o n. Podrobne odredbe pa naj napravile oblastne skupščine, oziroma ministrstvo.

S tem končam svoje razmotrivanje in upam, da poklicanejši od mene najdejo to in ono dobro zrno ter mu pomorejo do veljave brez pretečih škod in za n a p r e d e k k o n s o l i d a c i j e naše krasne domovine.

*) Kakor so tudi Čehi nekatera teh vprašanj tudi za naše razmere prav dobro pogodili. Historia — bodi tudi tukaj — magistra vitae.

Dopisi.

— **Neznosne razmere na carinarnici v Mariboru.** Iz Maribora nam poročajo: Na glavnem kolodvoru se nahaja sedaj enajst vagonov, polnih nezacarinjenih poštnih paektov. Ker se tu zacarini vsak dan samo okoli 100 paketov, prihaja jih pa dnevno več kot 200, delo seveda zaostaja. Ali ni odpomoči?

— **Iz Trbovelj** nam pišejo: Podpisani krojaški pomočniki smatramo kot svojo dolžnost, da se javno zahvalimo g. J. K., strokovnemu učitelju v Ljubljani, za pouk in spretno vodstvo krojaškega tečaja v Trbovljah od 26 jun. do 12. avgusta. Dalje gre zahvala g. nadučitelju Ivanu Kernu v Trbovljah Vodah, ki je dal šolske prostore brezplačno na razpolago. — Za krojaške pomočnike v Trbovljah Jože Novak m. p.

— **Draginja v Mariboru.** Iz Maribora nam pišejo: V Mariboru se je pivo podražilo za 2 K pri litru, kruh za 6, oziroma 12 kron pri hlebcu, kava za 8 K in sladkor za 4 K pri kg. Ljudstvo premišljuje in ukrepa kako se bo preživljalo, kam nas bo dovedla ta draginja.

Tužna Istra, joči, joči, joči;
ko bo solz do vrha polna kupa,
bo srce do vrha polno upa,
da Ti odrešenja dan napočil. —

Kultura.

— **»Lovec«** je v svoji št. 17—19 zelo zanimiv. Fr. Bračuna zanimivi spis »Srna« prebere gotovo vsakdo z velikim zanimanjem. Ravnotako njegovo »Veverico«. Bogat je tudi lovski oprtnik, ki poroča o odborovih sejah in priča, kako neumorno strokovno delujejo naši lovci. Opozarjamo dalje na avtentične podatke o novih lovskih kartah in drugih potrebnih navodilih. Z velikim veseljem beležimo važno vest, da je ministrstvo šum in rudnikov z odlokm z dne 30. junija t. l. dovolilo in iz deželnega lovskega zaklada nakazalo znesek 25.000 D v podporo našega lepega lovskega glasila, čigar resno izhajanje je na lepi in vse hvale vredni način zagotovljeno.

— **Gospodarska geografija.** Sestavil dr. Vinko Šarabon. Cena vezani knjigi Din. 45. Jugoslovenska knjigarna v Ljubljani je kot 3. in 4. zvezek »Znanstvene knjižnice« izdala to velevažno in za naše trgovske in gospodarske kroge prepotrebno knjigo. Maloštevilni, med tri države razkosani Slovenci ne bomo nikdar igrali važne politične vloge. Položaj naših bratov v Korotanu in ob sinji Adriji pa nam nalaga dolžnost, da vztrajamo v idealih svojih dedov: na prosvetnem polju stopiti med prve narode sveta ter se osvoboditi in okrepiti gospodarsko po vzgledu Čehov, Švicarjev in malih severnogermanskih narodov. S pričujočim ličnim delcem je Šarabon izpolnil zevajočo vrzel. Hvaležno sprejme temeljita njegova predavanja izobraženec pa tudi preprost človek. Prepotrebno priročno knjižico je izročil trgovskim strokovnjakom, ki imajo težki, a hvaležni nalog, da zatro čimprej v trgovini vso nesolidno armado šušmarjev, verižnikov, navijalcev in drugih takih nikdar sitih gospodarskih roparjev in zajedalcev. Naprednemu kmetovalcu je odprl pogled po širnem svetu. Narodnemu gospodarju je podal v jedrnati, lahkoumljivi besedi to, kar je poprej iskal v spisih drugih kulturnih narodov. Šarabon piše dokaj zanimivo in zelo pregledno. »Zgodovinski razvoj trgovine« zanima pač vsakogar. »Človek v naravi«, »kolonizacija« nam vzbudita mlade spomine na Gerstäckerja itd. V »produkciji« se seznanimo z malone vsemi rastlinami, ki nam nudijo živež, odejo, leke in nasladila itd.; tu srečamo koristne živali ter prepotrebne minerale. — Gradba ladij in pristanišča zaključujeta vzorno delo: Naravno zaledje Trsta in Reke je slovansko. S pristaniščimamo odprto pot v cel svet, tu na morju se navzamemo velikopoteznosti in oprostimo ozkih teritorijalnih spon. — Več nego sto (nemških, angleških, francoskih in italijanskih) spisov je proučil pisatelj, odličen poliglot, predno je ustvaril temelj prvi slovenski gospodarski geografiji.

— **Umetniška šola v Beogradu.** Vpisovanje novih učencev v beograjsko umetniško šolo se vrši od 1. do 5., vpisovanje starih pa od 5. do 10. septembra. Učenci so redni in izredni z vsemi pravicami in dolžnostmi. Vpis se mora izvršiti osebno. Novi kandidati morajo položiti sprejemni izpit iz strokovnih predmetov. Pri vstopu v šolo ne sme biti učenec starejši od 30 in ne mlajši od 14 let. Ponavljalne izpite polagajo stari učenci od 10. do 15. septembra.

Turistika in šport.

— **Rokometna tekma Židenice, Brno-Ilirija** se ponovi danes ob 18. uri na prostoru Ilirije. Pred rokometno tekmo se prične ob pol 17. uri lahkoatletični meeting. Vstopnina je za obe prireditvi skupna. Židenice so v dosedanjih tekmah proti Iliriji in Jadranu pokazale vse odlike in vso lepoto ženske rokometne igre. Današnja tekma bo po zanimivosti gotovo prekašala dosedanji dve, ker bo Ilirija napela vse moči, da doseže boljši rezultat kot prvič in ker so se naše igralke iz tekem proti Židenicam že marsikaj naučile.

— **Z reprezentančno tekmo Brno-Ljubljana,** ki se vrši jutri v nedeljo ob 18. na prostoru Ilirija, se zaključi serija mednarodnih ženskih rokometnih tekem v Ljubljani. Po treh tekmah z Ilirijo in Jadranom nastopijo Židenice ojačene z dvema igralkama SK. »Kyjov« kot reprezentanca Brna proti reprezentanci Ljubljane, ki bo sestavljena iz Ilirije in Jadrana. Sestava ljubljanske skupine je tako močna, da je upati, da bo preprečila novo visoko zmago Čehinj.

— **Nogometna sekcija Ilirije** sklicuje sestanek igralcev, ki se vrši danes, 19. t. m. ob pol 7. uri v restavraciji »Novi svet«. Udeležba obvezna za vse igralce Ilirije.

S. K. Židenice (Brno) : Jadran (Ljubljana) 17 : 1. Včeraj so nastopile Židenice proti drugemu domačemu klubu rokometa, Jadranu. Čehinje, ki so pokazale zopet kakor prvi dan, krasno kombinacijo in oster strel na goal, so zmagale z nenavadnim visokim »scorom«, dasiravno so imele več rezerv in je manjkala poleg tega najboljša igralka levega krila. Jadran sicer ni bil v najboljši formi, vendar ni imel odločnosti pred goalom. Najboljša pa je bila sigurna vratarica, ki je vzdržala nebroj ostrih strelov na goal.

Pred tekmo se je vršila damska stafeta 4×100 m. Prvi je bil Jadran v 44 sek. 2. Ilirija, 3. Primorje, 4. Židenice. Udeležba občinstva skromna.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubo D. Jurković:

Zadarsko pitanje.

Mirovna konferensija imala je da rešava razna pitanja od goleme važnosti. O rešenju tih pitanja ovisila je uspostava poremećene političke, ekonomske i socijalne ravnoteže u celome svetu, a naročito u Europi.

Uz ova golema i važna pitanja, Konferensija je imala da reši i mnoga sitna pitanja, koja se ne mogu da postave u nikoji razmer sa pitanjima od goleme važnosti. Ta su pitanja tako sitna da iščezavaju pred veličinom prvih.

Ljudi, koji so imali da rešavaju sva ta pitanja, od veće i manje važnosti, konferisali su dugo vremena, i to više nego što je trebalo; pre, općenito, o načelima po kojim će sva pitanja da reše; pa posle su počeli da rešavaju i pojedina pitanja, po redu, svako posebice. Uz velika rešavala su se i mala.

Danas, premda Konferensija formalno, nije još dovršena, možemo da konstatujemo, da ona nije rešila, onako kako je trebalo, niti jedno pitanje od veće važnosti.

Ali ne samo to. Ona nije rešila niti jedno sitno pitanje onako kako je bilo pouzdane nade da će rešiti. Skoro je sve rešeno na zamršen i neodreden način. Tako, na pr., skroz nerešena izgledaju ona pitanja, koja su se reševala putem plebiscita, arbitraže i slično.

To, na žalost, može da ustanovi i svaki početnik i laik u političkim pitanjima.

Ovakav način reševanja svih problema uništio je ugled Mirovne Konferensije. To je razlog da Konferensija nije mogla da provede bilo koji zaključak u slučaju da bi se tom zaključku netko protivio. Mirovna Konferensija je sama uništila svoj autoritet.

Izgleda, kada se malko bolje pogleda na razna rešenja, da je Konferensija, pri reševaniu bilo kojeg pitanja, imala u vidu pre svega i najviše, samo političke momente. Drugi momenti i razlozi bili su zapostavljeni ili, pak, postavljeni u drugi i treći red: preko njih se je vrlo lako prelazilo. Radi toga mnoga su pitanja rešena vrlo labavo ili, u opšte, nisu rešena!

Ovaj je uvod potrebit da bolje razumemo, i sebi protumačimo kako je rešeno jedno sitno pitanje, moguće jedno od najsitnijih pitanja kojima se je bavila Mirovna Konferensija, a koje smo uzeli za predmet ovoga članka.

T. zv. Zadarsko pitanje spada u red pitanja, koja su izazvali, i koja, kako je poznato, još uvek uzdržavaju, italijansko - jugoslovenski spor.

Labavo i neodređeno rešenje, upravo nerešenje ovoga pitanja preči uspostavu normalnih odnosa izmedju naše Države i Kraljevine Italije.

Premda se je to pitanje reševalo u Versalju, Rapallu, Palanci i Genovi, te na mnogo drugih pre i pokonferensijama: premda su se tim pitanjem bavili politici velikog glasa, kao na pr. Wilson, Tardje, Bisolati, Doliti, Lord Dorž, Niti i dr.; te premda se je pokazala kod interesovanih Država svestrana volja rešenja; ovo se pitanje, u opšte, nije rešilo, i ako mi do danas imademo više ratifikovanih ugovora o rešenju Zadarskog pitanja. Da se nije rešilo dokazuje fakat da se traži uvek jedno novo rešenje, da se oseća trajna potreba jedno nove Konferensije itd.

A sada da se malo pobliže, u koliko je to moguće u jednome članku, pozabavimo ovim pitanjem, da dokažemo naše gornje tvrdjenje.

Pre svega malo istorijo. Jasno je da bismo pošli predaleko kada bi hteli da prikažemo celu političku i kulturnu istoriju grada Zadra. To ćemo učiniti samu u par reči; u koliko mislimo da potrebito.

Zadar je grad koji na Jadranu igra vidnu ulogu već od najstarijih vremena. On igra ulogu i u našoj najstarijoj narodnog istoriji za vreme Hrvatskih Kraljeva narodne krvi.

Zadar (Jadera), iz ruku Rimljana, došao je u ruke Jugoslavena netom su se ovi počeli seliti na obale Jadrana (VII stoleće) i netom su se počeli kulturno razvijati.

Za to vreme Kraljica Jadrana bila je Venecija: ona je bila dobro organizovana i jaka trgovačka država.

Jugoslaveni, koji su dolazili u doticaj sa Zapadom, stali su se veome rano baviti trgovinom i brodarstvom te su u brzo postali ozbiljan konkurent republici Svetoga Marka. To je ona odmah vrlo dobro uvidela.

Naravski, Venecija, da bi uzdržala i raširila svoju moć, trebala je da imade pod svoju vlast gradove i zgodne luke na istočnoj obali Jadrana, jer joj je jedino tako bila omogućena trgovina sa Istokom.

Radi tih razloga Venecija je osvojila mnoge gradove u Dalmaciji, a Zadar je otela iz ruku Hrvata pomoću Križarskih vojna (koje su išle oslobadjati Hristov grob!) godine 1202.

Za vreme šestvekovne Venecijanske vlade, u Zadar, kao i po svim primorskim varošima Dalmacije, naselili su se italijanski trgovci i obrtnici, pa zatim razni činovnici, profesori i sveštenici, u opšte, ljudje koji su bili sigurni za Republiku Sv. Marka. Međuto sustavno su se potiskivali i zapostavljali Jugoslaveni.

Padom Venecijanske Republike (1797.), Zadar, kao i ostala Dalmacija, dolazi pod Francusku vlast. Za desetgodišnje vrlo dobre i nesebične uprave Francuske, Dalmacija sa glavnim gradom Zadrom, dolazi konačno pod vlast Habsburške Monarhije 1815. (Bečki Kongres.)

Već za vreme francuske vlade počinje se uvažavati naš jezik i naši ljudi (»Reggio Dalmata« — »Kraljski Dalmatic) sa tekstom u našem jeziku (Te se novine ubrajaju u prve novine na srpskohrvatskom jeziku!). Ali, sa svim tim, dalmatinski primorski gradovi još uvek imadu čisto italijanski karakter.

Naši ljudi, koji bi pohadjali italijanske srednje i velike škole, ili bi se podpuno prilagodili italijanskoj kulturi, ili bi, pak, s tom kulturom mnogo simpatisali, a pri tome zanemarivali svoju narodnu. Na taj način dogodilo se je da su se mnogi osećali i zvali Italijanima i odricali su se svog slavenskog jezika i imena.

Suviše: Venecijanska je Republika bogato nagradivala sve naše ljudi, koji bi se njoj pokazali verni; davala bi im, uz plemićke titule, feudalna prava na čitava sela i otoke itd. Pri tome, naravski, prezimena naših ljudi prevadala bi, ili preudesila, na italijanski jezik (Bijelić — Bianchi, Cvetić — Fiorentu itd.)

—

Kad je Austrija anektovala Dalmaciju našla je u gradovima, a osobito u Zadru, vrlo lepo razvitu kulturu, visoko vaspitano činovništvo i inteligenciju: razume se, sve u italijanskom duhu, barem u večini.

Austrija je, iz početka, uzdržala ono stanje koje je našla. Naš je narod i dalje bio zapostavljen; naš jezik nije bio priznat u javnim poslovima itd. Sve škole bile su italijanske.

To se je stanje uzdržalo sve dok se u Dalmaciji nije počela da budi narodna misao. Kako bi naš seljački svet sticao više znanja i kulture, on bi prelazio, kako se po sebi razume, iz sela u grad.

Narodni se pokret sve više širi; naša se kultura razvija, i tako naš narodni duh i element počinje da zahvata, redom, sve gradove. Zadar postaje kulturno središte ne samo italijanske nego i naše kulture. Medjuto stvara se (1860.) Dalmatinski Sabor, i pomalo se razvija politički život narodnog elementa, koji zahvata sve više maha.

Kako je kod nas narodni pokret započeo, i kako se je razvijao, to je predmet osobite studije i ne spada u okvir ovoga članka. Treba samo istaknuti, da su u Dalmaciji bile dve stranke; jedna narodna, koja je htela aneksiju sa Hrvatskom i Slavonijom, a druga autonomaška, koja je bila proti aneksiji, i koja je bila italijanofilska te koja je htela da se uzdrži i poštuje italijanska kultura u Dalmaciji. Ova posledna stranka, čiji su članovi Jugoslaveni po poreklu i maternjem jeziku (italijanaši), sa neznatnim brojem italijanskih doseljenika pretvori se teh u novije doba, u italijansku partiju. Upravni autonomaši smatraju se sada čisto Italijani, pripadnici jedne druge rase — italijanske Nacije!

Austrija, koja je iz početka bila italijanofilska, kad je uvidla da narodni pokret zahvata vse više i više maha, malo po malo, počinje da vodi obiljna računa o slavenskoj svesti u Dalmaciji. (Upotrebljavam reč Slaveni, jer su se tako uvek zvali svi naši stari u Dalmaciji i Srbi i Hrvati).

I tako, sasvim naglo, nestaje umetno stvorena Italijanska krinka sa lica jedne čisto, neki tvrde najčistije, jugoslavenske zemlje!

Tome preokretu bili su, razumeva se, razni uzroci i razlozi ali najjači faktor bila je, u pravom smislu, narodna svest! Na taj način Dalmacija, ili bolje, dalmatinski gradovi, veoma naglo, brišu sve što nije narodno. Italijanski jezih u uredima zamenjuje se srpskohrvatskim; naukovni jezik u svim školama postaje naš; po malo se dižu naše trgovine, radnje, fabrike itd.

Posve se razumljivo, i prirodno, da se Taljanaši i Italijani, svom silom, opiru nacijonalizovanju gradova i većih varoši, i to ne samo iz kakovih idealno - kulturnih razloga, nego prosto, i najviše, iz ekonomskih razloga.

Medjuto se je Italija uvukla u Dalmaciji sa golemim kapitalom (S. U. F. I. D.), i tu eksploatisala vodene snage i rudače naše zemlje. Sve te koncesije Italija je dobila od Austrije, i drži ih sve do dana današnjega; staviše, naša je Država bila primorana da ih ostavi netaknute!

Podizanjem narodne svesti i kulture u Dalmaciji, šačica Talijanaša i Italijana biva, u prvom redu, ekonomski naglo oslabljena, a u mnogom gradovima, u kratko doba, podpuno uništena. Narodni je elemenat osvajao, po redu, grad iza grada.

Izrabljivanje našega naroda, jasno je, bilo je moguće jedino radi toga što je naš narod bio neprosvećen, ekonomski slab i neorganizovan. To su Italijani vrlo dobro znali, pa je njima bilo od veliko koristi što je Austrija silom držala naš narod u neznanju i nekulturi, onako kako su pre činili Venecijanci.

U Zadru je nenarodno raspoložen elemenat bio najjači. Sav talijanaški elemenat koncentrisao se je tu, i zato se je tu pokazalo najviše odpora proti nacijonalizovanju grada. I baš u trenucima, kada je narodni elemenat vojevao poslednji boj da osvoji tu zadnju kulu umetno stvorene talijanaštine, došao je svetski rat.

Za vreme rata Zadar trpi sve nevolje kao i drugi gradovi. U političkom pogledu vlada mir i podpuna saglasnost. To traja sve do okupacije jednog dela Dalmacije sa strane Italije.

Centralne sile kapituliraju. Narodi so Austrije oslobadjaju ropstva i proglasuju svoju neovisnost.

—

Iza tragikomičnog svršetka Austrije, Italijani Kraljevine postaju junaci i pobedioci. Austrija sklapa smešan i zlobno sastavljen ugovor o primirju, a kao jamčevinu da će primirje održati daje u zalog osim ostaloga, i jedan deo Dalmacije, koja se je, mnogo pre toga, faktički bila odcepila od Austrije i proglasila svoju neovisnost!

Ali još nešto. Pre tog famoznog ugovora o primirju sastavljenog sa predstavnicima jedne države, koje (N. B.!) u trenutku sklapanja ugovora više nije bilo, a sem opevanog Vitorija Veneta, Italija je počinila još jednu veliku herojsku gestu — osvojila je Zadar četrt časa pre nego što su, po ugovoru o primirju, imali da prestanu neprijateljski odnošaji sa Austrijom!

Kako je znano, u izvršenju tog ugovora, a na osnovi poznatog Londonskog pakta (1915.), Italija je okupirala jedan deo Dalmacije, dok je Zadar zadržala kao teritorij osvojen oružjem još za trajanja rata! Ratni trofej!

(Dalje prihodnjič.)

Kje ste čuvarji države?

Delo pokojnega klerikalno-boljševiškega Gosarjevega organa opravlja sedaj mariborska »Straža«, katere urednik je bil svoje dni dr. Korošec. Dočim je vse poštene Slovence brez razlike političnega mišljenja dejstvo, da se je vršil v Ljubljani prvič v zgodovini kronski svet, obradovalo in navdalo z iskrenim zadovoljstvom in zadoščenjem, je »Straža«, komentirajoč ta dogodek, napisala pod značilnim zaglavjem **»Krvavo obzorje«** članek, ki po svoji infamnosti, peklenski zlobi in očitni protidržavni tendenci z uspehom lahko tekmuje s svoječasnimi fanatičnimi protisrbskimi izbruhi v »Slovencu« v eri Ivana Štefeta nesrečnega spomina.

V tem članku piše doslovno: »Ob tej splošni suši in ob jasnem brezoblačnem nebu, slabi žetvi, pomanjkanju hrane, vedno slabši valuti, neznosni draginji in ob splošni demoralizaciji upravnih krogov — se zbirajo in **kopičijo črni oblaki bojne vihre ...** Plačano protiljudsko časopisje otvarja pravi ogenj in podžiga zverinske instinkte za novo prelivanje dragocene človeške krvi. Gordijev vozel med po nadvladi hlepečimi krogi in odporom ljudstva naj preseka **Aleksandrov meč!.**

Konstatujemo, da se na kronskem svetu, kakor ve ves svet, ni razpravljalo **o nobenih vojnih pripravah, da je torej gladko zlagana vest, o splošni mobilizaciji, kakor so tudi v infernalni zlobnosti od kraja do konca zlagane vse vesti o odpravi ustavnih državljanskih pravic, o odstavitvi slovenskih in hrvatskih uradnikov, o vojaški diktaturi in o vojnih kontribucijah.**

Vse zlagano in izmišljeno od prve do zadnje črke! A s kakšnim namenom? Smoter je prozoren: **Naščuvati in nahujskati narod proti državi, ustvariti med njim sovražno razpoloženje proti državnim organom in ga zavesti k nepremišljenim dejanjem, ki bi povzročili prelivanje krvi.**

»Belgrajsko časopisje, zlasti Pašičeva »Tribuna« in »Balkan« hujskajo na vojno z Bolgari? Zakaj? Zato, ker v Macedoniji vre, Črnagora je v ognju, Hrvatska je nezlomljiva, Bosna je na razpotju, **za Slovenijo pa je vlada naročila 2000 žilavk bale za — policijo** (izgovarjaj fašiste) . . .

To so perspektive za bližnjo bodočnost.

V Ljubljani se vršijo pod sokolsko firmo vojaške vežbe, da se ljudstvo navduši za puške in topove. Znano je vsemu svetu, da je Bolgarija razorožena, brez vojske in brez orožja, katero so pobrali zavezniki. Bolgarija je za svoje grehe, ki pa se v ničemur ne razlikujejo od grehov kogarkoli, težko kaznovana.

Proti njej obrnjena ost pa je predvsem naperjena proti tzv. »notranjim sovražnikom države«. **Splošna mobilizacija naj upraviči v prvih dneh odpravo vseh ustavno zajamčenih državljanskih pravic. Temu naj sledi odstavitev vseh »nepouzdanih« (nezanesljivih) uradnikov (Slovencev in Hrvatov). Vojaško poveljstvo prevzame vse civilnopolitične agende v svoje roke. Nato pridejo vojne kontribucije.** In Slovenci? In Hrvati? Ti postanejo potem makedonska raja pod policijskim režimom Pašičeve Velike Srbije. Take vtise nam vzbuja kronski svet v Ljubljani ob priliki vojaških vežb pod hlapčevsko sokolsko firmo.«

Ta namen je tako jasen, tako na dlani ležeč, da naravnost strmimo, da **tega ni opazilo državno pravdništvo. Ali je dovoljeno že vsakemu banditu, da sme svobodno na tako nečuveno drzovit in hudoben način ščuvati proti državi? Ali zakon v zaščito države ni več v veljavi? Ali ta zakon ne velja za katoliške boljševike? Čuvarji države, kje ste?! Zahtevamo z vso odločnostjo, da se takoj brez odlagania napravi red in to eksemplarično, ne glede na to ali je duševni oče protidržavnih infamij Korošec, Žebot ali Gosar. Sistematičnemu zastrupljanju našega ljudstva mora biti enkrat k o n e c ! Ako besede več ne zaležejo, naj govore dejanja! Fiat justitia!**

Sokolstvo.

— **Zdravstveni odsek JSS.** je ugotovil v svoji zadnji seji z dne 18. t. m., da se je pripetilo povodom jugoslovenskega sokolskega zleta v Ljubljani približno 500 malih nezgod, kakor solnčarica, neznatne praske, trenotne slabosti in omotice. O kakem s m r t n e m dogodku ni govora, kajti Čehinja, ki je obolela na duhu (paranoia persecutoria), ni umrla, ampak se odpeljala domov; na želodcu operirani Sokol pa je skoro popolnoma okreval. **Zdravstveni odsek je soglasno sklenil, da z zahvalo odklanja vsako odlikovanje kateregakoli člana, ker smatra, da je sokolsko delovanje za vsakega Sokola častna dolžnost, ki ji ne gre nikaka hvala.**

— **Sokolsko društvo Ljubljana II.** poziva svoje člane, da se udeleže pogreba brata Josipa Poženela, ki se vrši v soboto, dne 19. t. m., ob pol 19. uri iz deželne bolnice. Udeležba v kroju.

— **Sokol v Bohinju** priredi v nedeljo, 20. t. m. izlet k »Zlatorogu« in k slapu Savice. Odhod ob 9. Zvečer prijateljski večer ob 20. v hotelu »Triglav«. Vozno ugodnost imajo bratje in sestre z legitimacijami JSS, ki velja do 28. t. m.

— **Koncertni odsek za prvi Jugoslovenski vsesokolski zlet,** se iskreno zahvaljuje vsem društvom in vsem posamnim njihovim dirigentom in sploh vsem, ki so blagohotno sodelovali na koncertih in nastopih povodom prekrasnih dni prvega Jugoslovenskega vsesokolskega zleta. Zahvaljujemo se dalje, narodnemu gledališču za prireditev, ter Šentjakobskemu gledališkemu odru in Dramatičnemu odseku Sokola na Viču, za njih požrtvovalno prirejanje predstav ob naraščajskem in dijaško-vojaškem dnevu, ter v zletnih dneh. Naš prireditveni načrt je bil zamišljen tako, da smo hoteli z malimi stroški nuditi dragim gostom gledališke in koncertne prireditve, ter jih opozorili na dejstvo kako Slovenci gojimo glasbo in dramsko umetnost. Vsi sodelujoči so pa v vsakem oziru storili svojo dolžnost, ter gostje prireditev niso mogli dovolj prehvaliti. Zato še enkrat srčna hvala vsem! Koncertni odsek za prvi Jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani.

Društvene vesti.

— **Narodni ženski Savez** vabi vsa slovenska ženska društva, da pošljejo zanesljivo svoje zastopnice na važno sejo dne 21. avgusta ob pol peti uri popoldne v »Splošnem ženskem društvu.«

Razne stvari.

* **V 24 urah petkratni oče.** V neki vasi pri Angori se je pred meseci oženil mlad aga s štirimi ženami, ki so sedaj skoraj istočasno porodile, ena celo dvojčke. Vsi otroci so moškega spola, čvrsti in zdravi.

* **Samomor petnajstletnega dečka.** V Moholu se je obesil na dvorišču svojih staršev neki 15 letni deček, ker so mu starši prepovedali občevanje z njegovo tudi 15 letno ljubico.

* **Krvave komunistične demonstracije proti filmu.** Med predstavo filma »Smrtni ples v Rusiji« v nekem hamburškem kinu se je zbralo okoli 6000 komunistov, ki so zahtevali odstranitev filma. Poslovodja kinematografa je poklical na pomoč policijo, ki je aretirala več demonstrantov, med njimi komunističnega poslanca Levija, ki je komaj prišel iz ječe. Demonstranti so težko ranili 13 policajev.

* **Tri tedne brez hrane na samotnem otoku.** Iz Toronta v Kanadiji poročajo, da se je odpeljal 72letni Reunard na samoten otok, kjer je nameraval zbrati večjo množino ptičjih jajc. Nepričakovan vihar pa je odnesel njegov čoln in starček je preživel 22 dni brez hrane na samotnem otoku in bi moral umreti lakote, da ga niso opazili in rešili v zadnjem trenutku.

— **Sniženje pristojbe za viza.** Iz kupališta Pistyan nam javljaju, da se za one osobe, koje liječnikom svododžbom dokažu, da im je potrebna uporaba kupelji u Pistyanu, viza na polovicu normalne takse snizaju. Svi oni, koji u kupalište Pistyan a koje radi svoje lijekovitosti na svetskome glasu, putovati žele, neka prilikom vidiranja putovnice prilože i svjedodžbu kučnog liječnika. U zadnje vrijeme znatno su snižene i cijene za stan i opskrbu je tako boravak u Pistyanu za goste iz kraljevine SHS jeftinije, negu u njemačkim i austrijskim kupalištima.

— **Mariborska razstava.** Pisarna razstavnega odbora se je preselila z Aleksandrove ceste 22 na stavbišče razstave. Vhod k tej pisarni je ali skozi glavna vrata iz Prešernove ulice, ali pa skozi mala vrata iz Razlagove ulice. Naslov je seveda: Razstavni odbor, Maribor, Prešernova ulica.

— **Dekorativna in reklamna dela za II. Ljubljanski veliki semenj.** Kakor je že objavljeno, prevzame tvrdka Milan Auman & Comp. Krško, vsakovrstna dekorativna dela, opreme izložbenih prostorov, reklamnih plošč in originalnih plakatov, ter vsa kiparska dela. Posebni zastopnik je od 20. t. m. dalje na prostoru velesemnja. Tvrdka se priporoča cen. razstavljalcem.

Ali ste že posetili obrtno razstavo v Celju?

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1922.

— **Kritika kraljevega manifesta v »Slovencu«,** sloni skoziinskozi na napačnih premisah. Kakor je napačno mnenje, da je pri manifestu sodeloval katerikoli član vlade, prav tako je pogrešno, ako »Slovenec« Sokolstvo prispodablja drugim telovadnim organizacijam. Proglas je kraljeve volje spontani izraz, ki je dopusten tudi v ustavni državi, ako ta sloni na resnično demokratskih temeljih. Vladi ni treba za ta proglas prevzemati nobene odgovornosti. Če pa, bo to prav lahko in drage volje storila. Sokolstvo je obče .narodna institucija *Brezpogojno služi svojemu narodu in prav tako brezpogojno svoji nacijonalni državi. Plemenske in konfesijonelne razlike zanje ne eksistirajo. Kakor ni udinjano kaki stranki, prav tako ne kakemu režimu.* Glej v tem oziru fundamentalen članek staroste drja. Ravniharja »Sedanje in bodoče naloge Sokolstva« v »Novi Evropi«. Nobena druga telovadna organizacija, ki so v resnici privatnega značaja, se ne more enačiti Sokolstvu. Orlovstvo je strankarska institucija, služeča klerikalizmu in njenim namenom, prav v ta namen ustanovljena. Kaj pa je klerikalizem, glej dr. Šušteršičevo brošuro. Anacijonalen služi državi le in samo v toliko, v kolikor je ona njegova zaščitnica in pokroviteljica. Sapienti sat!

— **Nepotrebne skrbi za varstvo kralja.** Iz Maribora: Čeprav je »Slovenski Narod« po svojem mariborskem dopisniku iz direktnega vira takoj obvestil Mariborčane, da se kralj pripelje z avto do Maribora in da šele tam vstopi v dvorni vlak, vendar večina ni bila pripravljena na ta prihod. In zakaj ne? Zato, ker je ozkosrčni birokratizem našo vest skušal dementirati kot neresnično in je kraljev prihod skušal zaviti v strogo uradno skrivnost. Če bi bili dotični gospodje le enkrat videli, kako se naš kralj čuti domačega med svojim slovenskim narodom, bi bili mirno pustili da bi bili tudi Mariborčani pozdravili svojega kralja dostojneje, kot se je moglo zgoditi pri takem birokratizmu.

— **Francoski pozdrav gostom,** ki sem ga priobčil v nedeljski številki, je porabil neki »Slovenčev« dopisnik za zavraten, popolnoma neosnovan napad na mojo osebo. Mož je seveda tako pogumen, da se ni podpisal in zato bi bilo tudi pod mojo častjo temu zahrbtnežu odgovarjati. Da pa izve javnost, koliko laži in nepravilnosti je nakopičil v svojem napadu name, omenim sledeče: 1. ni res, da sem užival v Parizu vladno ustanovo, 2. ni res, da je ta ustanova bila za to, da se izobrazim za profesorja francoščine na vseučilišču. Kar se tiče kritike izraza délibéré- naj pogleda v mali ali pa veliki Larousseov fr. besednjak in bo našel, da pomeni toliko kot libre in je torej v mojem članku pravilno rabljen. Tudi v drugem slučaju, v katerem mi očita napako, namreč mieux se connaître, ga je polomil, kar je sam priznal s tem, da se v naslednji »Slovenčevi« številki izgovarja s tiskarskim škratom!! Ker anonimnik pravi, da ima moj francoski članek »še več podobnih cvetk«, ga javno pozivam, naj vse te cvetke objavi, pa naj se ne pozabi podpisati. Potem bomo pa govorili naprej. Na ev. nadaljne anonimne, zahrbtne napade ne bom odgovarjal. Ker pa se mož tako imenitno razume na zavijanje v stilu, pričakujem od njega, da nas bo Slovence kmalu osrečil z veliko učno knjigo o francoskem stilu, pisano čisto v načinu njegovih zahrbtnih laži. — Dr. Pavel V. Brežnik, kr. profesor.

— **Onemogla jeza klerikalcev** nad krasno uspelim vsesokolskim zletom, nad navdušenjem naroda in tujih gostov je tolika, da kritizirajo, ker je niso mogli drugače ohladiti, naš francoski pozdrav gostom. Da smo frankofilski, to jih boli, da smo pristaši velikih idej onega naroda, ki je visoko nad vsem drugim vedno dvigal zastavo bratstva, enakosti in svobode, naroda, ki je prvi zadal črni reakcijonarski internacijonali smrtni udarec in postavil na njeno mesto internacijonalo svobodnih duhov. C' est inoubliable, c' est incomparable, to je bilo mnenje naših dragih gostov o zletu, nove vezi nas vežejo z viteškim narodom Francozov in »Slovenec« je v svoji notici zopet enkrat pokazal svojo pravo barvo: C' est bien boche! So še pri nas ljudje, ki jim kar zagomazi po njih germanskem mozgu, ako čujejo besedo Francoz ali francoski. In ker ne morejo javno na dan, delujejo zahrbtno.

— **Požrtvovalnost naših železničarjev ob priliki vsesokolskega zleta.** Naši železničarji, posebno železničarji južne železnice, zaslužijo popolno in javno pohvalo. Železničarji so izvršili ogromno delo. V zletnih dneh je prispelo v Ljubljano nič manj kakor 400 vlakov, vsak dan okoli 60 do 70. Če pomislimo na okolnost, da je skoro vsak vlak pripeljal gotovo 1000 oseb, lahko računamo, da je prispelo v Ljubljano tekom zletnih dni okoli pol milijona ljudi. Pri tem velikanskem prometu pa se ni zgodila na železnicah absolutno nikaka nesreča ali nezgoda. Aparat prometa je najvzornejše funkcijoniral. Splošno gre pohvala vsemu železničarskemu osobju, med drugimi pa zlasti načelniku glavnega kolodvora, nadzorniku g. A. Ludvigu in dalje višjemu nadzorniku g. Franu Potočniku. Oba sta ves dan in noč neumorno vodila ves promet. Čast požrtvovalnemu železniškemu osobju!

— **Slovo banatskih in hercegovskih Sokolov od Ljubljane.** Prejeli smo: V četrtek popoldne sem šel na glavni kolodvor, da prisostvujem odhodu Sokolov in Sokolic iz Banata in Hercegovine. Tam se nam je nudil prizor, ki bo ostal vsem navzočim v trajnem spominu. Pred odhodom vlaka so zapeli krasno pesem v slovo, ki je orosila marsikatero oko. Ko se je pričel vlak pomikati, je zadonelo kakor iz enega grla: Zdravo! Živela Ljubljana! Na svidenje na Kosovem! Vsi so zatrjevali, da nikdar ne pozabijo veličastnih dni med Slovenci. Vse to so gledali tudi »Orli«, ki so se vračali na svoje domove, ter so brezdvomno dobili boljše pojme o Sokolstvu, kakor jih pa ima »Slovenec«. Pametni Orli pač vedo, da je povedal škof Uccellini resnico!

— **Smrtna kosa.** V obči javni bolnišnici je umrl g. Avgust Colja, revident Južne železnice v Ljubljani. Pogreb bo v nedeljo ob 4. popoldne iz obče javne (deželne) bolnišnice. Blag mu spomin!

— **Tragična smrt železniškega uradnika.** Na postaji v Vrpolju je povozil brzovlak petindvajsetletnega železniškega uradnika Dijoša iz Osijeka. Do sedaj še ni ugotovljeno, ali gre za nesrečo, ali pa samomor.

— **Zastavo je pomandrala.** Pišejo nam: Zadnji torek po končanem veličastnem obhodu Sokolstva po mestu je služkinja kanonika dr. Grudna — Ivana Zore —, Pred škofijo 12, prihrumela v podnajemnikovo sobo ter vsa pobesnela planila na štiri zastavice, ki so bile v pozdrav tujim gostom pritrjene na oknih. V trenotku so bile potrgane z oken, zlomljene, pomandrane in pohojene po tleh, kjer jih je pustila ležati do drugega dne kot viden znak svoje, toliko hvaljene klerikalne kulture. Pripominjamo, da za ta nečuven čin surovosti ni odgovoren nevarno bolni dr. Gruden ali kdo drugi, temveč kriva je take posurovelosti edinole sistematična gonja klerikalnega časopisja proti Sokolstvu. Pribijemo še dejstvo, da prav ta klerikalna devica dosledno ignorira vse državne praznike in zastave nikdar ne razobesi, če ni v to posebno prisiljena! To je odpor proti državi in ne proti režimu, kakor se klerikalci izražajo evfemistično. »Po njih delih jih boste spoznali!«

— **Javen železničarski shod.** Zveza jugoslovanskih železničarjev sklicuje javen železničarski shod za torek dne 22. avgusta 1922 ob 19.30 uri v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Dostop imajo samo železničarji. — Osrednji odbor ZJŽ.

— **»Jadranska Straža« v Srbiji.** V Prištini se je ustanovil glavni odbor »Jadranske Straže« pod predsedstvom komandanta Kosovske divizije, polkovnika Milorada Ristića. Podružnice so se ustanovile v Uroševcu, Prizrenu, Djakovici, Peči, Kosovski Mitrovici in v Novem Pazarju.

— **Šmarješke Toplice** pri Novem mestu, na novo sezidane, se otvorijo 20. t. m.

— **Za to naj bi bili pa naprednjaki dobri!** Pišejo nam: Zdaj beračijo ljubljj. jezuitje po hišah — seveda tudi »liberalnih« — za nabavo notranje oprave cerkve Sv. Jožefa. Ljudje naj bi dali i za altarje, za križev pot, za orgije, svečnike, svetilke in, kajpak, tudi za nove zvonove. Če si si pa kot kristjan ogledal zadnje tri ali štiri mesece te gospode od blizu in poslušal njih grmeči glas, ki je klical vse vrage na pomoč zoper »brezverske naprednjake«, potem boš ljudem, ki prihajajo beračit v tvojo »liberalno« hišo za cerkev in zvonove, pa naj bodo jezuitski ali šentpeterski, pokazal — vrata.

— **Anekdote z vsesokolskega zleta.** Mnogo prigodb in dogodivščin z vsesokolskega zleta pripovedujejo. Stanovanjski odsek je poleg svoje določene naloge vršil tudi hitro poizvedovalno službo. V veliki gneči se je izgubil 9 letni H. D., iz Postojne, ki je prišel s svojo mamico na vsesokolski zlet. Nekaj časa jo je iskal, pozneje pa je šel na stanovanjski odsek in prosil, da mu poiščejo mamico. Deček, videč, da ima stanovanjski odsek vse polno dela, pa je takoj sam začel pomagati ter se je lepo vsedel za mizo. Čez uro pa pride sama mati in je z velikim veseljem opazila, da ji sinček lepo mirno sedi za mizo. Izgubil se je bil tudi sinček staroste iz Niša. Oče in sin pa sta se v nekaj urah tudi našla na stanovanjskem odseku.

— **Živinorejci in pomanjkanje krme.** Letošnja košnja je bila, — vsaj v Sloveniji, — dobra, osobito po pognojenih tranikih, dokaj manj pa bode otave. Vseeno pa tožijo kmetje že zdaj, da jim bo do spomladi zmanjkalo mrve. Ker imajo nekateri kmetovalci po Dolenjskem in Gorenjskem obilo glav živine, marsikateri dokaj več nego jo potrebuje, — jo zato tudi lahko za nižjo ceno proda. Ker mesarji po Gorenjskem nečejo plačati goveje živine (ne pitane) po zahtevanih cenah, koljejo po Gorenjskem si kranjskem in radovljiškem okraju kmetje živino najrajše doma, ter sekajo meso po 36—44 K kg.

— **Nove uradne napise (table)** so dobili pretekle dni poštni (in brzojavni) uradi v Ljubljani. Zgoraj nosijo (na sivkastobelem temelju) slovenski, spodaj pa napis v cirilici, v sredi table je državni grb. Vse je še precej lično narejeno, le uradni naslovi so premalo vidni ker so premajhni.

— **Na podaljšani Miklošičevi cesti** so dogradili te dni cestni glavni kanal in ga zvezali s kanalom Ceste na Južno železnico.

— **Javna ura na stolpiču »Mestnega doma«** je nekaj prenovljena in popravljena, ni pa več po noči razsvetljena kot poprej. Ker pa vedno zaostaja za 10 minut, naj jo tisti, ki jo je popravljal, tudi regulira, da bo prav kazala!

— **Spremenite društveni zakon!** Pišejo nam: Naš stari avstrijski društveni zakon, ki se uporablja tudi še v naši novi državi, ima to hibo, da ne vsebuje določbe, ki bi pod kaznijo zabranjevala društvom posnemanje ali uporabo kroja in znakov, ki jih imajo že druga društva! Tako zlorabljajo klerikalci in jih »Orli« sokolski kroj za svoje namene, da slepe ljudstvo z ukradenim blagom in ga ložje spravljajo v svoj tabor. Naj si zberejo ti katoliški telovadci za svoj kroj črne košulje, pa hlače v papeževih barvah!

— **Premovanje konj.** Konjerejski odsek1, Kmetijske družbe za Slovenijo priredi letos premovanje konj v sledečem redu: 2. septembra ob 9. uri dop. v Mengšu, 6. sept. ob 8. uri v Št. Vidu nad Ljubljano, 7. sept. ob 9. uri na Igu, 8. sept. ob 9. uri na Bledu, 11. sept. ob 8. uri dop. v Mokronogu, 12. sept. ob 8. uri v Št. Jerneju in 13. sept. ob 8. uri v Novem mestu. Natančnejša določila za premovanja bodo objavljena v prihodnji številki »Kmetovalca«.

— **Pričetek stanovanjskih zgradb v Mariboru.** Gradbena akcija v Mariboru se je že pričela razvijati. V Maistrovi ulici št. 18. gradi Centralna banka novo nadstropje, nad njim še podstrešna stanovanja. V novem nadstropju se zgradi 7 stanovanj, v podstrešju 6. Večja stanovanja so opremljena s posebnimi kopalnicami, manjša pa s skupnmi. Zgradba je poverjena ljubljanski stavbeni tvrdki Acceto. To je v Mariboru prvi začetek stavbene akcije.

— **Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. oktobra 1922.** Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 15. septembra 1922 prošnjo ter ji priložiti: 1.) rojstni in krstni list, 2.) domovinski list, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) učno izpričevalo, 5.) ubožni list, 6.) nravstveno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

— **Aretiran tašist.** Policija je v Splitu aretirala Stefana Kurirja, natakarja na parniku »Ercegovina« in sicer na podlagi prijave, da je sodeloval pri požigu »Narodnega doma« v Trstu. Policija je izročila aretiranca sodišču.

— **Zastrupila se je** v nekem tukajšnjem hotelu Terezija Orovič, modistinja, doma iz Zagorja ob Savi. Pomešala je med kavo lizol ter tekočino izpila. Prepeljali so jo v bolnišnico. Notranje poškodbe so smrtno nevarne, vendar pa se je nadejati, da ji zdravniki rešijo življenje. Vzrok poskušenega samomora je baje nesrečna ljubezen.

— **Vlak v plamenu.** Dne 13. t. m. se je med vožnjo Koprivnica-Zagreb vnel vagon, natovorjen s slamo. Ogenj se je razširil na ostale vozove in je zgorel tudi vagon sena in en vagon, naložen z deskami. Škoda se ceni nad 600.000 kron. Požar je nastal radi iz lokomotive padajočih isker.

— **Roparski napad.** Kakor poročajo iz Trovrha pri Ogulinu, se je pred nekaj dnevi vrnil kmet Turkal iz Amerike. Šel je v banko in zamenjal precejšnjo vsoto dolarjev, kar so opazili trije malopridneži in ga napadli s samokresi. Roparji so težko ranjenega kmeta izropali in mu odvzeli 463.000 kron denarja. Turkala so prepeljali v bolnico, kjer pa je podlegel poškodbam. Pred smrtjo pa se je še toliko zavedel, da je opisal svoje napadalce, ki so bili kmalu nato aretirani in oddani sodišču.

— **Iz Save so potegnili** včeraj pri Zagrebu dve moški trupli. Ugotovili so, da sta utopljenca učenca Leopold Strbucla in Gjure Štiha, ki sta se utopila v torek.

— **Gozdni požari.** V Bosni in južni Srbiji so izbruhnili katastrofalni gozdni požari, ki so napravili milijonsko škodo. V državnem gozdu Ladenica pri Sarajevu je zgorelo okoli sto ha gozda. Tudi okrog 30.000 kg sena je požrl plamen Največji ogenj pa je izbruhnil na Pelješču, ki se je razširil na 50 km. Prebivalstvo samo ognja ni moglo lokalizirati in je bilo odposlano vojaštvo na pomoč. Nadalje so izbruhnili veliki gozdni požari pri Podgorici, v okolici Sandžaka in v Fočih. Pri Fočih je v nevarnosti tudi več okoliških sel. Tudi v Plevlju je začel goreti gozd. Ponekod je sicer uspelo ogenj zajeziti, vendar se radi hudega vetra ponovno širi. Gašenje je na nekaterih krajih popolnoma brezuspešno.

— **Razne tatvine.** Posestniku Franu Jerančiču v Mostah je bil ukraden voziček, vreden 1500 kron. — V kopališču »Kolezija« je bilo Danici Jeršek iz Florijanske ulice ukradeno spodnje perilo, vredno 700 kron. — Delavec Anton Primc z Glinc je ukradel svoji materi 800 K in pobegnil. Na »Pasjem brodu« so neznani zlikovci odnesli večjo množino vrbnega nasada v vrednosti 200 kron. — Ivanu Cirmanu z Glinc so bile z dvorišča ukradene tri sušeče se srajce v vrednosti 800 kron.

— **Dražbe.** Jugoslovenski Sokolski Savez razpisuje dražbe tribun, paviljonov, klopi, miz itd. Več v današnjih oglasih.

— **Koncert v hotelu Tivoli** se vrši dne 19. in 20. t. m. od 5. do 9. ure zvečer. Godba Dravske divizije.

Najnovejša poročila.

Sestanek državnikov male antante v Marijanskih Laznih in Pragi.

MALA ANTANTA IN LIGA NARODOV. — MALA ANTANTA ODKLANJA SPREJEM MADŽARSKE V LIGO NARODOV.

— **Beograd,** 19. avgusta (Izv.) Koncem tega, najverjetnejše še dne 23. t. m., z ozirom na bližajoči se sestanek Zveze narodov v Ženevi, se sestanejo v Pragi zunanji ministri in ministrski predsedniki držav male antante. Ta sestanek je velike politične važnosti, ker se bodo reševala vprašanja, ki imajo velik interes za države male antante. Sestanek v Pragi vsi listi živahno komentirajo.

— **Beograd,** 19. avgusta (Izv.) V Marijanskih Laznih je sestanek našega kralja Aleksandra I. s predsednikom Češkoslovaške republike dr. T. G. Masarykom. Obenem se vrši sestanek ministrskih predsednikov Pašiča in dr. Beneša. Ta sestanek velja **končni ratifikaciji razširjene pogodbe o zvezi Češkoslovaške in naše države.** Ministrski predsednik Pašič bo povabljen v svečano avdijenco od predsednika Masaryka.

— **Beograd,** 19. avgusta (Izv.) Sestanek zunanjih ministrov male antante je določen v Pragi. Na tem sestanku bodo prisotni vsi zunanji ministri in ministrski predsedniki male antante. Ker je skupščina Lige narodov sklicana že za 30. t. m. v Ženevo, se sestanek vrši neposredno nekaj dni pred tem. Na sestanku bodo v prvi vrsti **razpravljali o vprašanju sprejema Madžarske v Ligo narodov, ki je postavljeno kot ena glavnih točk na dnevni red skupščine v Ženevi.**

— **Beograd,** 19. avgusta (Izv.) Minister zunanjih del dr. M. Ninčič, ki je včeraj prispel z Bleda v prestolico, odpotuje v Prago, kjer se udeleži 22. t. m. sestanka državnikov male antante. Minister dr. Ninčič odpotuje nato v Marijanske Lazni in od tam v Ženevo, kjer fungira kot glavni delegat naše države na skupščini Lige narodov.

— **Praga,** 19. avgusta (Izv.) Na praškem sestanku zastopnikov držav male antante pride kot glavna točka v razpravo **vprašanje sprejema Madžarske v Ligo narodov,** katero vprašanje bo obravnavala skupščina v Ženevi. Sekretarijat Zveze narodov je prejel prošnjo Madžarske, da se jo sprejme v Zvezo. Večina članov zveze je za to, da se Madžarska sprejme. Mala antanta kot najbolj interesirana sosedinja Madžarske mora voditi o tem račun in dobro prevdariti vse okolnosti, ki bi bile merodajne za sprejem Madžarske v Zvezo, odnosno za njeno odklonitev. V političnih krogih pred vsem naglašajo nelojalnost Madžarske napram sosednim državam. Madžarska povsod na meji skuša ovirati mednarodni promet, koncentrira na mejah čete, dalje je treba tudi omeniti, da Madžarska doslej ne izpolnjuje lojalno vseh določil trianonske mirovne pogodbe, ki so edino merodajni pogoj za sprejem v Zvezo narodov. Sestanek v Pragi ima namen, da se države male antante dogovore glede korakov Lige narodov v Ženevi, da se Madžarska začasno še ne sprejme v Ligo.

Dalje ima sestanek male antante v Pragi rešiti vprašanje plačila reparacij, pri katerem sta najbolj interesirani Jugoslavija in Romunija. V tem vprašanju vlada med državami male antante popolna soglasnost. Na sestanku pa se dalje določi tudi taktika, kako doseči vplivno mesto v Ligi narodov in v vrhovnem posaniškem svetu za vso malo antanto kot enotno državno celoto.

— **Budimpešta,** 19. avgusta (Izv.) »Pesti Hirlap« priobčuje daljša poročila o sestanku državnikov v Marijanskih Laznih oz. v Pragi. List omenja z bojaznijo, da bodo zastopniki male antante na tej konferenci razpravljali o sprejemu Madžarske v Ligo narodov in da bodo zavzeli odklonilno stališče. Vest je drugače priobčena brez vsakega komentarja.

AVSTRIJA PRED KATASTROFO!

— **Dunaj,** 19. avgusta (Izv.) Avstrijska delegata, sek. načelnik dr. Schüler in generalni ravnatelj dr. Rosenberg se v nedeljo vrneta na Dunaj z londonske konference, ki je razpravljala o dvolitvi kreditov Avstriji in kateri krediti ji niso bili dovoljeni. Vest o odklonitvi kreditov je povzročila v Avstriji veliko finančno in gospodarsko paniko. Vse cene živil so horendno poskočile. Cene masti n. pr. od 2000 kar na 2600 K. Avstrijska delegata bosta takoj poročala vladi o stališču zaveznikov, posebno angleške vlade glede dovolitve kreditov Avstriji, nakar bo vlada razmotrivala vprašanje preureditve bančnega pravilnika nove emisijske banke v smislu zahtev Länderbanke in Anglobanke.

Poloficijelno vlada ugotavlja, da jo je izid konference v Londonu prisilil, ukreniti najnujnejše korake, da se izogne katastrofalnim dogodkom, ki imajo nastati, če Avstriji ne bodo dovoljeni krediti. Londonska konferenca je odstopila vprašanje kreditov Zvezi narodov. Dunajske vlade ta sklep ni zadovoljil. Vlada dalje opozarja, da so kompetentni faktorji storili vse odredbe, ki so odobrene od vodilnih mest in **ki imajo cilj notranjepolitični položaj Avstrije spraviti v sklad z zunanjepolitičnim. Indirektno dunajska vlada opozarja zaveznike na čimbolj naraščajoče gibanje alpskih pokrajin za priključenje k Nemčiji.**

— **Dunaj,** 19. avgusta (Izv.) Dunajska vlada v zadnjem momentu pred katastrofo skuša evropsko javnost resno opozarjati na nevarnost, ki bi nastala za vse srednjeevropske države, če bi nastali v Avstriji veliki gospodarski in politični pokreti. Dunajska vlada želi, da ne postane Avstrija izhodišče novih velikih konfliktov in stremi za mirnim gospodarskim razvojem republike. V zadnjem momentu skuša zavreti, da ne vplivajo zunanjepolitični dogodki na katastrofalni razvoj v notranjosti republike.

PODPORA OŠKODOVANCEM PO ELEMENTARNIH NEZGODAH V SLOVENIJI.

— **Beograd,** 19. avgusta (Izv.) Ministrstvo financ je odobrilo in privolilo, da se izplačajo podpore vsem onim, ki so trpeli škodo radi elementarnih nezgod. Za te podpore je določen znesek 2 milijonov dinarjev. Za Slovenijo je določenih 150.000 dinarjev. Ostali znesek za druge pokrajine.

OBISK ANGLEŠKEGA VOJNEGA MINISTRA V DALMACIJI.

— **Dubrovnik,** 19. avgusta. (Izv.) Tekom prihodnjih dni prispe v Dubrovnik in Split angleški vojni minister, ki potuje po Sredozemskem morju. Angleški vojni minister poseti tudi Benetke.

KRIZA V LADJEDELNICAH V TRŽIČU PRI TRSTU.

— **Trst,** 18. avgusta. (Izvir.) Ladjedelnice so začele odpuščati delavstvo. Včeraj so jih odpustili 200. Odpuščanje bo sledilo še prihodnje dni.

Borzna poročila.

— **Zagreb,** 19. avgusta. Prosti promet. (Kurzi v kronah) Devize: Curih 66.50, —.—, Pariz 28.—, 28.30, London 1585.—, 1600.—, Berlin 29.—, 32.—, Dunaj 0.44, 0.47, Praga 10.60, —.—, Trst 16.—, 16.15, Newyork 347.—, 348.—, Budimpešta —.—, 21.50. Valute: dolar 346.—, 347.—.

— **Curih,** 18. avgusta. (Direktno) Zagreb 1.549, Berlin 0.429, Milan 23.79, Praga 14.91, London 23.519, Pariz 41.899, Newyork 5.24.

— **Curih,** 19. avgusta. (Izv.) Predborza: Zagreb 1.55, Berlin 0.40, Budimpešta 0.335, Dunaj 0.007, Praga 15.50, Milan 23.687, London 23.48, Newyork 5.24.

— **Dunaj,** 18. avgusta. Zagreb 218.—, Budimpešta 47.50, Berlin 66.—, Praga 2115.—, Milan 3393.—, Pariz 5950.—, London 336500.—, Newyork 4750.—.

Listnica uredništva.

G. Franu Petku, žel. pristavu v Prevaljah. Potrjujemo Vam, da niste pisali, ne doposlali dopisa o požaru v Parni vasi pri Prevaljah. — Uredništvo.

Poizvedbe.

— **Zgubila se je** zlata zapestnica včeraj popoldne od 5.—7. ure. Ker je drag spomin, se naproša pošteni najditelj, da jo vrne proti jako dobri nagradi. **Mikec Rožna ul. 9.**

— **Zgubila se je** zlata zapestnica. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v Šubičevi ulici št. 3, pritličje, levo.

Prava narodna jed

so bile že pred vojno znane testenine **„Pekatete“** in kakor kaže, ne bo kmalu hiše med našim ljudstvom, kjer jih ne bi uživali.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK.

Odgovorni urednik:
IVAN PODRŽAJ,

Poslano.*

Z ozirom na govorice gospe L. Weiss, Židovska steza št. 6. in njenega družabnika gosp. Karola Tschicheck, da sem imenovana pri našem medsebojnem trgovskem poslovanju ogoljufal, izjavljam s sledečim, da sem zgoraj navedena radi goljufije prijavil tukajšnjemu državnemu pravdništvu, ker sta me ista na premeten način ogoljufala za K 80—90.000.

O izidu te zadeve bom javnost svoječasno obvestil. Toliko v vednost svojim trgovskim prijateljem kakor tudi vsej javnosti.

A. MIHOLIN, trgovec, Ljubljana, Breg št. 2.

Za ta spis uredništvo ne odgovarja.

Proda se parcela

1000 kvadr. metrov, v Korytkovi ulici. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 6469

Proda se cenó:

kredenca, lepa za gostilno, dve pisalni **mizi.** Naslov: Mestnii trg št. 13, v trgovini, Ljubljana. 6468

Pisarniško delo

se sprejme na dom. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6455

Iščem majhno sobo

če mogoče v sredini mesta. Pod šifro „V. G. 6456" na upravo Slov. Naroda. 6456

Zobotehnik

praktikant se sprejme za Ljubljano. Starejši in z večjo izobrazbo imajo prednost. Ponudbe pod **„Zob. praktikant 17-6452"** na upravo Slov. Naroda. 6452

Bančni uradnik

išče mesečno sobo. Ponudbe pod „Soba 6466" na upravo Slov. Naroda. 6466

Kontoristinja

samostojna moč, zmožna nemškega in italijanskega jezika **se sprejme** takoj. **One,** ki znajo tudi francosko, imajo prednost. Ponudbe pod „Manufakturna veletrgovina 6464" na upravo Slovenskega Naroda. 6464

Ženitna ponudba.

Obrtnik srednje starosti z nepremičnim premoženjem v vrednosti do 200.000 K si želi dopisovanja z enako gospo ali vdovo brez otrok v svrho poznejše ženitve. Ponudbe „Vesela bodočnost 6459" na upravo Slov. Naroda. 6459

Motorno kolo

Puch

6 HP, s prikl. vozom za dve osebi, v popolnoma dobrem stanju, se za 9000 Din. proda. Ogleda se lahko pri **J. Florjančiču,** Šelenburgova ulica 6. 6457

ŠKROB (sve vrsti)

ćiriz (pop)

za čevljarje

dekstrin

univerzalno ljepivo

za knjigoveznice

nudja **Filip Mayer,** Zagreb, Gundulićeva ulica br. 5. Glavno zastupstvo i skladište tvornice škroba **S. Kopp i sinovi** d.. d. Subotica. 6440

Sprejme se na dom pisarniško delo

event. se prevzame tudi **vodstvo** kake trgovine. Na razpolago tudi koncesija. Ponudbe pod „Agilnost 6462" na upr. Slov. Naroda. 6462

Prevzamem mesto potnika

za nakupovanje živil v Banatu in Bački. Položim tudi event. kavcijo. Ponudbe pod „Zanesljiva moč 6460" na upravo Slov. Naroda. 6460

Tražimo radenike

za livanje sveća, koji su potpuno usavršeni u ovoj struci. Ponude sa oznakom plate slati na **Bodner i Adler,** tvornica sveća, Bačko-Petrovoselo. 6447

Proda se

kompletna spalna soba.

za dve osebi. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6463

Poduradnik

izučen v specerijski, galanterijski, manufakturni in železniški stroki prevzame za kočevski okraj za vse gori omenjene predmete zastopstvo proti proviziji. Ponudbe pod „Zastopstvo 6465" na upravo Slov. Naroda. 6465

Gostilna

s kompletnim inventarjem in krasnim senčnatim vrtom **se odda** takoj pod zelo ugodnimi pogoji v najem. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6390

Proda se

malo rabljeno **kolo,** z majhnim, nove vrste motorjem. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6467

Pošteno dekle

17 let stara, ki ima veselje do trgovine, vešča nemškega in slovenskega jezika, **išče mesta za učenke** proti celi oskrbi. — Dopisi na upr. „Slov. Naroda" pod „Takoj 6497". 6497

DIJAKA 6501

nižjih razredov srednje šole **sprejme** v popolno oskrbo uradniška rodbina v bližini kr. real. gimn. — Ponudbe pod „Dobra oskrba" na upravo „Slov. Nar."

Proda se že rabljena

ZOFA

Resljeva cesta štev. 3, nadstropje II.

Učenec

za trgovino z galanterijskim in drobnim blagom s primerno izobrazbo se takoj sprejme. — **Janko Saloh, Ljubljana, Stari trg 5.** 6503

Išče se

družabnik s 3 do 5 stotisoč K

za razširjenje že obstoječega obrta, kateri se razširi v tovarno. Dopisi pod „Ugodno 6504" na upravništvo. 6504

DEKLE

ki se želi izučiti kuhanja, želi vstopiti za eden mesec brezplačno v hotel ali restavracijo, ali pa h kaki gospe ali kuharici. Nastop 22. t. m. Naslov pove uprava „Slov. Naroda". 6507

Koncipijenta

sprejme Dr. Vladimir Kreč, 6490 **odvetnik v Ljubljani.**

Sprejmejo se izurjeni

klavci

(Geflügelstecher), 6494

zanesljivi prevzemalci in sprejemalci perutnine

z dobrimi spričevali in referencami, ter **vajenci** z dobrim šolskim uspehom, ki imajo veselje do trgovine perutnine in jajec pri tvrdki

Em. Supanc, Rogatec.

Sobo

pri boljši družini v sredini mesta **išče** za stalno bivši hotelski ravnatelj. Naslov pove uprava Slov Naroda. 6484

Dr. IVAN PINTAR

specijalist za ženske bolezni in porodništvo ordinira odslej od

10—11 ure dop. in od 2—4 ure pop.

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 6477

Dolenjsko

VINO

zelo dobro, temnordeče in fino rumeno kraljevino proda **Valvazorjeva klet v Krakom št. 104.** 6472

Šivilja

za vse se priporoča na dom. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6438

Meblovano sobo

s posebnim vhodom **išče** za stalno bivši hotelski ravnatelj. Naslov pove uprava Slov Naroda. 6484

3.000 K nagrade

kdor mi preskrbi majhen lokal ali sobo v pritličju samo za dobo dveh let. Reflektiram na Novi Vodmat, Zaloško cesto, Šiško, Kolodvorsko ulico ali Celovško cesto. Naslov pove upr. Sl. Nar. 6483

Družabnika

išče za dobro vpeljano obrt s 150.000 K. Ponudbe pod šifro „150.000 K 6482" na upravo Slov. Naroda. 6482

Mesečna soba

se išče v bližini glavnega kolodvora. Ponudbe pod „Hotel Južni kolodvor 6481" na upr. Slov. Naroda. 6481

Sobo

prazno ali meblovano **išče** mirna gospodična. Posteljno opravo ima sama. Ponudbe pod „Svoja oprava 6478" na upravo na Slov. Naroda. 6478

Iščem družabnika

s 100.000 din. za tovarniško podjetje brez konkurence, zelo ugodno. Naslov: Poštno ležeče 18, Kamnik. 6510

Obnovite naročnino!

Slaščičarje

(dobre tesrirerje) sprejme takoj

V. BIZJAK & DRUG,

Rogaška Slatina.

Narodna knjigarna

v Ljubljani

Prešernova ulica štev. 7.

priporoča

kancelijski, koncepini, pisemski, ovitni inbarvani papir,

Kasete s pisemskim papirjem.

Zrgovske knjige

v vseh velikostih, črtane z eno ali z dvema kolonama, vezane v papir, platno ali polusnje.

Objemalne knjižice po različnih cenah.

Zaloga šolskih zvezkov.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

2 dijaka

iz boljše rodbine se sprejmeta na hrano in stanovanje v bližini realne gimnazije. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6263

Iščem stanovanje

v novi zgradbi. Plačam dobro. Inženjer z ženo brez otrok. Ponudbe pod „A. H 6405" na upravo Slov. Naroda. 6405

Plavalne pasove

iz pluovine izdeluje tovarna zamaškov Jelačin & Ko. Ljubljana. 4572

Na hrano in stanovanje

se sprejme gospod. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6442

Inserirajte v Slov. Narodu!

Posojilo

ca. **800.000 K** proti trikratni garanciji in visokim obrestim **išče** brezkonkurenčna industrija. Ponudbe pod „Garancija 20%—6498" na upravo Slovensk Naroda. 6398

Kolesarji in cenj. dame!

Prepričajte se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov novih modelov.

„TRIBUNA" tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. Trgovina Stari trg št. 28.

Sena zobi (ovsa)

i drugog žita dobije se kod firme **A. Momčilović,** Sisak. 6127

Hrastove sode

3000 hektolitrov v veličini od 10 do 80 hektolitrov **proda** tt. **Alex Breyer i sinovi,** Križevci. 6339

Trstje

(Stukature za strope izdelujem z najmodernimi stroji iz najboljšega materijala ter dobavljam v vsaki množini po najnižji ceni.

Jos. R. Puh,

Ljubljana, Gradaška ulica 22.

TELEFON ŠT. 513. 5965

Tovarniško poslopje ali večja delavnica (zidana šupa)

v Ljubljani ali okolici se vzame za daljšo dobo v najem. Ponudbe pod „Tovarniško poslopje 6474" na upravo Slov. Naroda. 6474

Trgovka

v manufakturni in specerijski stroki popolnoma samostojna, **se išče.** Ponudbe pod „Z. N. 6470" na upravo Slov. Naroda. 6470

TRGOVEC

išče meblovano ali nemeblovano sobo za 1. september, s posebnim vhodom. Ponudbe pod „September 6496" na upr. Slov. Naroda. 6496

Posestva na prodaj:

Krasne greščine, gosp. posestvo od 10—80 oral, kmetijska posestva, gostilne-trgovine, hotel, industrijski objekti, žaga-mlin, hiše, vile, t. t. d. **Karol Breznik,** Celje, Dolgo polje 1. 6499

Na prodaj

v Mariboru 2 krasni hiši, 2 nadstr., stanovanje na razpolago, tudi za industijo. Karol Breznik, Celje, Dolgo polje 1. 6500

Proda se

večja stavbena parcela z vsem stavbenim materijalom tik kolodvora, za industrijo jako ugodno. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6505

Spreime se

na hrano in stanovanje **doklica** iz dobre in poštene **hiše,** tudi z dežele, katera bi obiskovala 2. meščanski razred v Škofji Loki. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6476

Krojaški pomočnik

za fino veliko delo se sprejme takoj pri **J. Lesjak,** Trbovlje 252. Trajno delo zajamčeno, hrana in stanovanje na željo v hiši. 6495

Naslovi

dobrih in zanesljivih stanovanj za dijake in dijakinje se dobijo pri g. LIKAR, Poljanska cesta 87. 6498

Prevzamem

trgovino

ali trgovski lokal v **najem** takoj ali pozneje. Ponudbe pod „Takoj 11" poštno ležeče, Brežice. 6480

Večja množina balnih vreč

se takoj **proda.** Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6475

Proda se cenó

priklopni voz za motorno kolo, kompletno. Vprašati: Prešernova ulica št. 5, dvorišče. 6473

Vzamem dijaka

iz državne gimnazije na stanonje in hrano za to šolsko leto. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6485

Trstje za strope

zdeluje in prodaja na debelo in drobno po najnižjih cenah. Pri večjih množinah znaten popust. — **ANTON STEINER,** Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo. 2128

Električni stroji proizvod A E G

Električni števci proizvod A E G

žarnice Tungsram, vse elektrotehnične potrebščine v zalogi po ugodnih cenah. Elektrotehnična tvrdka **Karol Florjančič, Celje.** Proračuni brezplačno. 6044

Proda se

v predmestju Ljubljane večje gospodarsko poslopje. V hiši je trgovina, velike shrambe, dalje je prostoren konjski hlev in nekaj vrta. Trgovina in shramba takoj na razpolago. Kraj prijazen in pripraven za vsakovrstno obrt. Cena primerna. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 6284

Vino

iz Hrvatskog Zagorja i okolice najbolje kakvoće dobavlja svaku količinu uz povoljne cijene **Stjepan Kobasić,** trgovac u Mariji Bistrici. 6324

Mestna občina Kamnik

razpisuje za napravo bistriškega jezu pod mostom v Kamniku:

1. Dobavo ca. 220 kub. metrov velikega lomljenega kamna.
2. Tesarska in težaška dela pri jezu.
3. Barvanje železnega mostu čez Bistrico, približno 500 kvadr. metrov.

Ponudbe je poslati posamezno občinskemu uradu kamniškemu do 28. t. m., kjer se dobe vsa pojasnila. Vadij 10 od sto ponudbe. Z deli je pričeti takoj.

Mestno županstvo.

Katera večja trgovina

najrajše na deželi, sprejme v vso oskrco izredno nadarjenega krepkega 16 letnega učenca, dovršil je tri razrede realke. — Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 7406

Trgovski sotrudnik

spreten prodajalec, se sprejme takoj za manufakturno trgovino. Ponudbe naj se pošiljajo tvrdki A. & E. **Skaberne,** Ljubljana. 6335

Mesečno sobico

opremljeno, svetlo, snažno, v sredini mesta **išče** mirna gospodična za 1. ali 15. september. Plača dobro. Ponudbe pod „Uradnica 6433" na upravo Slov. Naroda. 6433

Mesečno sobo

išče mirna gospodična proti dobremu plačilu. Ponudbe pod „Mirna gospodična 6400" na upravo Slov. Naroda. 6400

Bukovih drv

prevzamem vsako množino. Ponudbe s količino in ceno pod „Suha 6416" na upravo Slov. Naroda. 6416

TRGOVINO

v prometnem kraju **išče** v najem starejša dobra trgovska moč ali pa pristopi k trgovini kot družabnica z osebnim delovanjem. Ponudbe pod „Trgovina 400-6427" na upr. Slov. Naroda. 6427

Išče se

vrla **gospodična,** zmožna slovenskega, srbohrvaškega in nemškega jezika za II. velesejem v Ljubljani. Predstaviti se pri **A. Kordin,** Beethovnova ulica št. 9. 6412

G. F. Juráček

uglaševalec glasovirjev **v Ljubljani Wolfova 12.**

zvršujem uglaševanja ter popravila glasovirjev in harmonijev specijalno strokovno, točno in ceno.

Popolnoma izurjena

stenografinja in strojepiska

zmožna slovenske in nemške stenografije **se sprejme** tako, v odvetniško pisarno dr. Fran Novaka in dr. Alojzij Kobala v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3. Začetnice popolnoma izključene.

V bližini Trnovskega predmestja **išče** gospod za takoj

stanovanje s hrano.

Cenj. ponudbe na posredovalnico za službe T. Novotny, Dunajska c. 9. 6390

Pouk o krojnem risanju

in prikrojevanju damskih oblek pričnem z 20. avgustom 1922. — Modni atelje **Roza Medved,** Mestni trg 24, Ljubljana. **Vhod začasno iz Ribje ulice 3.** 6385

Lahek

tovorni avto

znamke „Peugeot", 4 cilindre, 28 HP, 4 prestave, železna kolesa, za težo 1 tone v brezhibnem stanju, malo rabljen, se proda za K 120.000.— **M. Ropas, Celje.** 6408

Pravi

malinovec

citronado, sadne eterje in esence, esence za rum in likerje priporoča **Srečko Potnik,** tvornica sadnih sokov, esenc in ekstraktov, Ljubljana, Metelkova ulica.

Anton Steiner

mestni tesarski mojster

v Ljubljani

prevzame vsakovrstna **tesarska dela,** kakor strešne stole, kupole, stolpe, mostove, vrtne utice itd. Parna žaga z vsemi stroji za obdelovanje lesa. 4796

+

Tužnim srcem naznanjamo prežalostno vest, da je naš srčnoljubljeni soprog oz. oče, gospod

AVGUST COLJA

revident južne železnice v Ljubljani,

po dolgi mučni bolezni, 18. avgusta dopoldne, previden s tolažili sv. vere, mirno izdihnil svojo plemenito dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v nedeljo, 20. avgusta ob 4. pop. iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu zemljica lahka!

Žalujoči: Kristina Colja, žena in **Leopold,** sin.

Vizitke, kuverte in pisemski papir s firmo kakor vsakovrstne druge tiskovine izvršuje točno

„Narodna tiskarna".

Naročila sprejema tudi „Narodna knjigarna".

Trgovski pomočnik
oziroma prodajalka

papirne ali galanterijske stroke z dobrimi spričevali se sprejme. Ponudbe s prepisi spričeval in event. sliko je poslati na tvrdko GORIČAR & LESKOVŠEK, Celje. 6270

Ustanovljeno leta 1896. **Ustanovljeno leta 1896.**

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp.
Postojna

Centrala: Ponteba.
Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51)
Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

— Odprema vsake vrste blaga. —

Specijelna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić & drug
Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Sprejme se takoj
trgovski pomočnik
agilen, mlada moč, v manuf. veletrgovino
Predstaviti se je osebno s pismenim ofertom
Naslov pove uprav. Slov. Naroda 6509

Razpis.

Jugoslovenski Sokolski Savez proda potom pismene ponudbene obravnave **tribune** in vse **objekte** na **telovadišču** pri artiljerijski vojašnici. Interesentje naj podajo svoje ponudbe za celoto ali posamezne dele **do 10. septembra t. l.** podpisanemu Savezu.

Tozadevne načrte vpošlje Savez na zahtevo proti povzetju 500 K.

Jugoslavenski Lloyd A. D.
Beograd, Brankova ul. 12
Telegr. adresa; FORTEX. Telefon 16-32

Dobavlja i postavlja: ELEKTRIČNE CENTRALE
CENTRALNE KURJAVE
sanitetne naprave
kopalnice (Körting, Hannover)
MLINOVE (Kapler, Berlin)
VODOVODE, TOVARNIŠKE NAPRAVE

Isporučuje: DISELOVI MOTORI, motori na sesalni plin (izdelek Körting), električne mašine (izdelek Maffei - Schwarzkopff i sve druge mašine, po originalnih tvorniških cenah. — — —

Velika zaloga tehničkega materijala.
Sopstvena fabrikacija u Beogradu
Predračuni, sva obaveštenja i poseta naših zastupnika vrši se besplatno.

Zastop. za Slovenijo: Inž. GUSTAV ZEMANEK, Ljubljana.

DIONIČKO DRUŠTVO
prije
ŠKODINI ZAVODI U PLZNJU
(spojeni sa „Sjedininjem tvornicama strojeva d. d. prije Škoda, Ruston, Bromovský i Ringhoffer")

centrala: PRAG — SMICHOV

Tvornice: PLZENJ, DOUDLEVCE, NYRANY, KRALJ, GRADAC, SMÍCHOV

Grubi, napola obradeni i potpuno obradeni **predmeti iz lijevanog željeza i lijevanog čelika, kovani dijelovi** sve do najvećih dimenzija i težina za **svu industriju, šeljeznice, rudnike, parobrodarstvo** i. t. d.

Odjevci iz svih **kovina i iz elektročelika.**

Zubati kotači („Citroen", „Maag" i.t.d.), **pera** svih oblika i vrsti, **nakovala,** procjepi (Schraubstöcke), vijčani kjučevi i. t. d.

Zeljezne konstrukcije i dizala.

Parni kotlovi svih vrsti.

Lokomotive i tenderi za normalni kolosjek.

Parni strojevi, strojevi na plin i naftu, strojevi za hladenje i proizvodnju leda.

Alatni strojevi, hidraulička tiskala, parna kladiva, lomila, kompresori, traktory, vozive automobilske radionice, motorni i parni plugovi, lokomobili na bencin i valjci za valjanje cesta.

Separatori za mlijeko.

Tiskarski strojevi i. t. d. i. t. d.

POTPUNI STROJARSKI UREDAJI šećerana, rafinerija, tvornica šeste, tvornica sapuna, sušiona, pivovara, tvornica slada, hladiona tvornica leda, klaonica, rudnika, majdana i valjaonica, brodogradilišta, pomorskih i riječnih parobroda, električnih centrala.

Prospekti i proračuni na zahtjevu.

ZASTUPSTVA:

Sajmište br. 60 ZAGREB Telefon br. 14 — 97
Zorina ulica 62 BEOGRAD Telefon br. 5 — 75.

Stroj
za **sladoled** se takoj po ceni proda. Pichler, kavarna „Evropa", Ptuj. 6448

Meblovano sobo z dobro hrano
ev. poseben vhod **išče** v sredini mesta mirna gospodična. Ponudbe pod «Dobra hrana 6453» na upravo „Slov. Naroda".

Trgovski pomočnik
izvežban špecerijske stroke, išče službe za takoj. Sprejme tudi mesto **skladiščnika** v kaki tovarni. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda po „Delaven" 6387.

Iščejo se dobro izurjene
pletilke
ki znajo dobro podpletati nogavice proti dobri plači in v trajno službo. Naslove z navedbo dosedanjega službovanja na naslov: **„Izurjena delavka** 6381" na upravo Slov. Naroda. 6381

KOLESA
avtomobili, deli in oprema, pnevmatika

najceneje **na drobno na debelo**

J. GOREC
Ljubljana, Gosposvetska c. 14.
Garaža. Delavnica

Skladišče
ali **lokal** v sredini mesta se išče za takoj. Ponudbe pod „Skladišče št. 100-6404" na upravo Slov. Naroda. 6404

Lokomobile
kupim takoj. Ponudbe na An. zav. **Drago Beseljak,** Ljubljana, Sodna ul. 5. 6392

Prava turška **električno pražena in mleta**
kava
zajamčeno popolnoma čista in odlikovana z zlato kolajno, se dobi vsak dan sveža najceneje samo pri tvrdki **Jovo R. Jovanović,** Tuzla (Bosna). Razpošiljamo v poštnih zavitkih od 5 kg naprej po povzetju. 3048

Lepo gospodarstvo in trgovina.
Prodam dve hiši s trgovino in premičninami v lepem in zdravem kraju v sredini mesta v Sloveniji. Hiše so sposobne za vsako obrt, ker je že sedaj tam tudi več obrti. Vse poželjno kakor tudi stanovanje takoj na razpolago. — 1. Ena hiša novo zgrajena na enonadstropje. — 2. Druga hiša na dve nadstropji, vse v dobrem stanju, se takoj **proda.** Cena 800.000 Din. Plačilo po dogovoru. Interesenti in kupci naj pošljejo naslov na poštno ležeče Maribor pod „Redka prilika". 6407

Varno in najbolje naloži
denar
kdor posodi za osnovo brezkonkurenčne industrije **300.000 Din.** proti 12% obrestim. Vračljivo po dogovoru, a najkasneje do 1. avgusta 1923. Izdelki so vsakdanje splošne potrebe in se sedaj še uvažajo iz inozemstva proti visoki carini, zato bo upnik sigurno brez odlašanja za osnovo industrije, čim več se mu vse objasni. Za to posojilo so dane vse garancije (lastno premoženje in dobri žiranti) in se bo za ta denar nabavilo samo stroje, ki nikdar ne izgube na vrednosti. Ponudbe pod „Varno in ugodno 6376" na upravo Sl. Nar. 6376

Dr. Ing. Miroslav Kasal
oblastveno poverjeni stavbni inžener in mestni stavbenik
Ljubljana, Gradišče št. 13.

Stavbno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo in vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev. — Projektiranje.

Veliko delavnico
oddam v najem za daljšo dobo. Delavnica je pripravna za večji obrt in se nahaja v Ljubljanski okolici. Interesenti se lahko informirajo vsak dan na licu mesta. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6420

10.000 K nagrade
kdor preskrbi stanovanje 2 ali 4 sob v novi hiši s pritiklinami. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6401

Žaga
parna ali vodna, z bogato lesno okolico, se vzame **v najem** za daljšo dobo. Soudeležba ni izključena. Ponudbe pod „Žaga 6402" na upravo Sl. Nar. 6402

Hiša ali vila
v Ljubljani, kjer bi bilo prosto kako stanovanje, se kupi. Ponudbe z navedbo zahtevane cene pod „Trgovec-Ljubljana 6403" na upravo Slov. Naroda. 6403

Plačilni natakar
30 let star, z lepimi spričevali, išče za jeseni službo ravnatelja ali plačilnega natakarja izven Ljubljane. Vzamem tudi event. na račun. Ponudbe pod „Plač. natakar 5674" na upravo Sl. Nar. 5674

Hiša za trgovino
enonadstropna, **v Mariboru,** blizu koroškega kolodvora, lokali za trgovino in stanovanje, lepe kleti, takoj na razpolago, posebno dvoriščno poslopje, 600 kvadr. metrov vrta, **se proda.** Cena 900.000 kron. Dopisi pod „Trgovska hiša, poštno ležeče, Maribor. 6276

OLJE
amerikansko, strojno, cilindersko in tovotno mast tevrdke
Standard Oil Company of New York
ima vedno v zalogi **A. Lampret,** Ljubljana, Krekov trg. 5590

ABADIE
cigaretni papir
LIPA-MILL
konfekcijski papir
glavna zaloga **A. Lampret** Ljubljana, Krekov trg 10. 5589

Avtomobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje - bencin
in druge potrebščine ima vedno v zalogi
F. Florjančič
Ljubljana.

Vsako množino
vreč
100 kg, rabljenih a dobro ohranjenih
kupi
PRVA MARIBORSKA TOVARNA MILA,
Maribor.

Modele čevljev 5479
v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali amerikanskih oblikah izrezane, dobavlja za tovarne obuvala in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele
izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materijala, prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za

Tovarne obuvala
Nakup, reparatura in prodaja
Cevljarskih strojev
zahtevajte prošpekte od **RALPH. F. RICHTER, Subotica VI.**

Poučevanje
v vseh strokah, moderne, mehanične izdelave obuvala. Zahtevajte prošpekt.

Večje podjetje sprejme
nadkomisijonarja - železninarja
energično, starejšo in samostojno moč, v trajno službo. Ponudbe pod šifro „Zanesljiv veščak 6506" na uprav. Slov. Naroda.

Veletrgovina seljačke manufakturne robe
nudi znano tekstilno blago kakor n. p. modrotisk, platna, oksforde, kanafase, hlačevino, svilene in pavolnate robce, sukanec in vse drugo.

VILIM PICK, Zagreb,
Duga ul. 6 **Telefon 3238** **v lastni hiši** 5611

Menjalnica Stubelj
si dovoljuje opozoriti cenj. občinstvo, da **nima** z menjalnico Slovenske eskomptne banke **v Kolodvorski ulici št. 43** (hotel Južni kolodvor) nikakih zvez ter da posluje od 10. t. m. **v lastnih prostorih vKolodvorski ulici št. 41 na dvorišču levo, poleg carinske agenture Grom.**

Cie. Gle. Transatlantique
Francoska linija.
Najkrajša in najudobnejša vožnja v Ameriko.

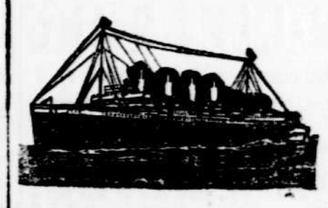

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
Slavenska banka d. d. v Zagrebu.
VOZNE LISTKE in tozadevna pojasnila za to progo daje
Ivan Kraker, zastopnik
Ljubljana, Kolodvorska ulica 41. 3800

Nova trgovska hiša
pripravna za veletrgovino ali tovarno v bližini kolodvora v Ljubljani, se vsled pomankanja potrebnega kapitala ugodno proda. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Nova zgradba 6461".

CARINSKEGA DEKLARANTA
samostojno moč, s pravom na podpis, sprejme takoj pod ugodnimi pogoji prvovrstna mednarodna sped. družba. Prosilci z večletno prakso in prvovrstni poznavalci robe imajo prednost. Ponudbe pod šifro „mednarodna sped. 6449" na upr. Slov. Naroda.

Javna dražba.

Jugoslovenski Sokolski Savez **proda** potom **javne dražbe** stoječe **paviljone, skladišča, odre, ograjo, portale, mize** in **klopi** na **veseličnem prostoru v Tivoli.** Nadalje **mize, klopi** in **lope** na prostoru **Kmetske posojilnice** na Dunajski cesti, potem v vojašnici **Kralja Aleksandra** in na vrtu **Narodnega doma.** Interesentje naj se zberejo dne 21. t. m. ob 15. uri na veseličnem prostoru v Tivoli.

Med dobrim najboljše!

PFAFF šivalni stroji za rodbino in obrt | **PUCH** vozna kolesa in posamezni deli | **DUNLOP** plašči in cevi ter drugi predmeti

najceneje pri tvrdki IGN. VOK, Ljubljana, Sodna ul. 7.

Zdravilišče za jetiko sanatorij dr. Pečnik

pri Rogaški Slatini. Jetični se vsak čas sprejemajo. Prospekti brezplačno. Vprašanja na vodilnega zdravnika (šef zdravnika): Dr. Pečnik, tačas Št. Jurij ob j. ž.

20 klavirjev pianinov in harmonijev
Förster, Bösendorfer, Heitzman itd.
na izbero pri tvrdki
ALFONZ BREZNIK
bivši učitelj Glasbene Matice **Ljubljana, Kongresni trg 15.**

Prodaja tudi na obroke. — Največja tvrdka in izposojevalnica v Jugoslaviji. — Velikanska zaloga violin, vsega glasb. orodja, strun [engros detail] in muzikalij.

Največji davki

katere plačate Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, zgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poskusite enkrat z ilustrovanim katalogom tvrdke **H. Suttner,** (imetnik **Henri Maire**), **Ljubljana št. 3.** Ta Vam svetuje resnično dobre ure, špecijalne znamke „IKO" iz lastne tvornice v Svici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmska darila ter vso drugo zlatnino in srebrnino. Pa tudi potrebne predmete kakor: škarje, nože, britve, lasestržne in brivske stroja, steklorezce, doze za tobak, svalčice in smotke, nažigače in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER, (imetnik **Henri Maire**), **Ljubljana št. 3.**

POTNIKI v AMERIKO, POZOR!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
HAMBURGa-SOUTHAMPTONa in CHERBOURGa v NEW YORK.

Vozne listke ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

SIMON KMETEC,
zastopnik za Slovenijo,
6043 **Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.**

Vsi producenti bodo obiskali na

Dunajskem mednarodnem semnju

(Wiener internationale Messe)

od 10. — 18. septembra 1922

oddelek za sirovine in poluizdelke

Vsa pojasnila daje **Dunajski semenj** (Wiener Messe A. G., Wen VII., Messepalast) in častno zastopstvo v Ljubljani: Avstrijsko zastopstvo, Turjaški trg 4

Zastopnik je tvrdka: Stebi in Tuječ, Ljubljana, Resljeva cesta št. 4.

Prva jugoslov. barvarija, krznarstvo in strojarnica

P. Semko, Ljubljana, Glinca 230.

Sprejema kislo kože v barvo kakor vsa v to stroko spadajoča dela. Delo prevzemam v trgovini čevljev **Gradišče št. 10.** **Kupujem kože divjačine.**

Pozor! ŽIMA Pozor!

Žimo za žimnice vsake vrste izdeluje in prodaja tvrdka **Lovro Jošetova vdova, žimoproja, Stražišče, Kranj.** Vzorci zastonj in poštarine prosto. Kupim ščetine, kozjo dlako, grivo, goveje in konjske repe. 5775

Kopalna sezija!

Kopalne kostume, hlače, fretir-plašče, čepice, plavalne pasove i. t. d. priporoča

A. & E. Skaberne, Ljubljana Mestni trg 10

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta štev. 3.

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar Instalacija vodovodov.

Naprava strelovodov. Kapalika in klasične naprav

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatle) za konserve.

Najstarejša slovenska

pleskarska in ličarska delavnica

IVAN BRICELJ, Dunajska c. 19,

se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne. 1001

Avto pnevmatiko

v vseh velikostih nudi

Jugo-Avto, dr. z o. z.
Ljubljana, Poljanska c. 3.

Perutnino

vsakovrstno, živo ali na francoski način klano in čiščeno, nudi tvrdka

Kmet & Lubšina,
Ljubljana VII, Slovenska c. 290.

Sveža jajca vedno v zalogi.
Ugodno za letovišča in hotele. 4698

Velika zaloga klobukov in slamnikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stobu pošta Domžale

Prevzemajo se tudi stari klobuki in slamniki v popravilo pri Kovačevič i Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.
Zaloga v Celju Gosposka ul. 4

O vratnike, zapestnice, srajce, batist-bluze kakor druge pralne obleke pere in svetlolika tovarna

Jos. Reich, Ljubljana.

Sprejemališče:
Selenburgova ulica št. 4.
Podružnice:
Maribor, Zagreb, Kočevje Novomesto.

Vzorcni velesejem v Pragi

Centralno tržišče srednje Evrope. Najcenejši izvir za nabavo raznovrstnih izdelkov čehoslovaške industrije. Velesejmski znak z izkaznico stane 25 dinarjev, služi kot permanentna vstopnica v razstavišče in upravičuje k popustu pri vožnji po železnici. Velesejmski stanovanjski urad preskrbi udeležnikom ugodna stanovanja. Natančnejša pojasnila dajejo vsi čehoslovaški konzulati, zastopniki praškega velesejma in velesejmska pisarna — **Praga I,** Staromestská radnice, kjer se prodajajo tudi znaki in izkaznice. 4876

Klavirje

najcenejše in poprodaja solidno in točno

ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše Ljubljana Tržaška c. 45

Parketne deščice iz slavonskega hrasta

strešno lepenko, lesni cement

dobavljam v vsaki množini najceneje.

I. Jugoslovanska tvornica Sakula

Jos. R. Puh, Ljubljana,
Gradeška ulica 22. Telef. 312.

Svarilo.

Društvo krovskih mojstrov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja vse cenjene hišne posestnike, gospodarje, njih namestnike i. t. d. da ne dajo pokrivati in popravljati svojih streh na poslopjih raznim elementom in krpucarjem, kakor se je to v večji meri dogajalo dosedaj.

Taki ljudje strehe tako pokvarijo, da jih še strokovnjaki za njimi popraviti ne morejo. Tudi bode odslej dalo društvo take nekoncesionirane kvaritelje streh za vsak slučaj policijsko zasledovati ter jim takoj na mestu ustaviti delo.

V Ljubljani, dne 25. julija 1922

J. Kržišnar, predsednik. **Grli,** tajnik.

Prodam

4.000 m³ prvovrstnih suhih 1 m dolgih bukovih drv. Dobavljajo se lahko tudi posamezni vagoni, kateri se lahko dostavijo strankam sežagani na dom postavljeni po ugodni ceni. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 6428

Ročna industrija pirotskih čilimov (preprog)

priporoča sl. občinstvu preproge najboljših kakovosti. Preproge so ročno delo iz najboljše svilnate volne, dvolične, zelo trpežne in barve sigurne (rastlinske barve)

Glavno zastopstvo za Slovenijo

g. I. Kosteve, Ljubljana, Sv. Petra c. 4. — Franjo Mayer, Maribor, Glavni trg 5. — Priporoča se Janko Modic, Pirot

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna

inž. Alojz Hrovat in inž. Albin Černe

oblastveno avtorizirana civilna inženjerja

Krekov trg št. 10/I. **v LJUBLJANI** Krekov trg št. 10/I.

Projektirata in izvršujeta vsa dela spadajoča v gradbeno inženjersko stroko:

1. **Vodne zgradbe:** izrabo vodnih sil, elektrarne, žage, mline, vodovode: kanalizacije, obrežna zidovja itd. — 2. **Mostove.** — 3. **Železnice in cestne industrijske, poljske, šumske in žične železnice** kakor tudi vsakovrstne trans. portne naprave. — 4. **Železobetonske zgradbe:** tovarniška poslopja, skladišča, hleve, stropne konstrukcije itd. — 5. Tehnična mnenja in ocene. — 6. Zastopstvo strank v tehničnih zadevah. — 7. Vsakovrstne visoke stavbe.

Najboljši škrilj jugoslovanskega proizvoda

„SALONIT"

izdelan iz znanega cementa znamke SALONA od tvdke SPLIT, dion. društvo za cement portland. — Najboljše in najcenejše sredstvo za pokrivanje streh.

Glavna zaloga: OBNOVA gradbena družba z o. z. v Ljubljani.

Transjugo d. d.

Zagreb, Mažuranićev trg 3
Telefon št. 27—60
Brzojavi: Transjugo

Podružnice: Beograd, Kosmajska 16
Ispostave: Osijek, Široka ulica 8
Subotica pri Piukovič i drug i Skoplje

Dobavlja

najceneje

traverze, železo, žeblje, apno, cement, mavec, trstiko, žico, deske in ves gradbeni materijal.

LJUBLJANSKI VELESEMNJ

Galalit

Biserni in **Koščeni**

GUMBI

Tovarna gumbov — Slov. Bistrica.

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavnica: Din 60,000.000.- Rezerva: Din 30,000.000.-

Podružnice:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Korcegnevi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski oddelek. Naslov za brzojave: **Jadranska.**

Affilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New-York City.
Banko Yugoslave de Chile, Valparaiso, Antefogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Tiskarna in tisk »Narodne tiskarne«. Za inseratni del odgovoren Valentin Kopitar.